

הלכות עבודה זרה פרק ח - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור – הלכות עבודה זרה פרק ח'

הקדמה צום פרק

דער פרק ח' באהאנדלט **פרטי דינים** פון איסור הנאה פון עבודה זרה – וועלכע סארט זאכן קענען בכלל ווערן אסור מצד עבודה זרה. די פריערדיגע פרקים האבן באהאנדלט דעם איסור הנאה פון ע"ז אליין, פון תקרובת ע"ז, פון משמשי ע"ז.

יסוד פונעם פרק: נישט יעדע זאך קען א גוי אסר'ן. א גוי וואס דינט די זון – די זון ווערט נישט אסור בהנאה, ווייל זי באלאנגט נישט פאר אים. **עס איז אסאך גרינגער עפעס זאל ווערן הקדש ווי עפעס זאל ווערן אסור דורך ע"ז** – ביי הקדש, "איש כי יפליא נדר" און עס ווערט באלד הייליג, אבער ביי ע"ז דארף מען לערנען אסאך פרטים ביז עפעס ווערט אסור. דער פראקטישער טעם: א גוי קען דאך דינען די גאנצע וועלט – עס קען נישט זיין אז אלעס זאל ווערן אסור (ענליך צום דין פון עיר הנדחת וואו מ'קען נישט אסר'ן גאנצע שטחים).

הלכה א' – תפיסת יד אדם: הרים, גבעות, אילנות, מעיינות, בהמה

דער רמב"ם: כל שאין בו תפיסת יד אדם ולא יצרו – אם נעבד, אפילו אויב מ'האט עס געדינט, איז עס מותר בהנאה. לפיכך, הגוים העובדים את ההרים ואת הגבעות, או אילנות הנטועין מתחילתן לפירות, או מעיינות הנובעין לרבים, או בהמה – הרי אלו מותרים בהנאה. מותר לאכול אותן הפירות שנאבדו במקום גידולן.

פשט: זאכן וואס א מענטש האט נישט באשאפן און האט נישט קיין שליטה דערויף – קענען נישט ווערן אסור דורך ע"ז-דינסט.

חידושים און הסברות:

1. **טייטש פון "תפיסת יד אדם":** צוויי מהלכים ווערן פארגעלייגט: (א) ס'איז פיזיש צו גרויס צו כאפן – מ'קען עס נישט אויפהייבן; (ב) ס'באלאנגט נישט פאר דיר, ס'איז נישט תחת שלטון בני אדם – א מער אבסטראקטער מהלך. דער רמב"ם'ס צוגאב פון "ולא יצרו" איז זיין פירוש אויף "תפיסת יד": עס מיינט א זאך וואס דער מענטש האט נישט געמאכט/באשאפן – דער אייבערשטער האט געמאכט די בערג, נישט דער מענטש. דאס זענען צוויי לשונות אינעם רמב"ם וואס צוזאמען דעפינירן דעם מושג.

2. **קשיא פון בהמה:** א בהמה קען א מענטש יא אויפהייבן – וויאזוי איז עס "אין בו תפיסת יד"? דער תירוץ: "תפיסת יד" מיינט נישט פיזיש אויפהייבן, נאר דו האסט עס געמאכט/באשאפן. א בהמה איז א נאטורליכע באשעפעניש וואס דער אייבערשטער האט געמאכט – דער מענטש האט עס נישט יצר געווען. דאס באשטעטיגט דעם אבסטראקטן מהלך.

3. **דער יסוד:** אלע נאטורליכע זאכן – בערג, קוואלן, ביימער וואס זענען נטוע מתחילתן לפירות, בהמות – זענען א חלק פון טבע, און דער גוי'ס דינען האט נישט געטוישט וואס עס איז. דער בארג ווייסט נישט אז מ'דינט אים.

4. **מעין נובע לרבים – לאפוקי:** ווען א מענטש בוט א דעם און מאכט א וואסערפאל – האט ער א תפיסת יד, ווייל ער האט עס געמאכט. אבער א מעין וואס פליסט שוין נאטורליך – נישט.

5. **דרשה פון גמרא:** "להם הים ולא יאורים הנהרים" – דער פסוק ווערט געדרשנ'ט אז נאטורליכע זאכן ווערן נישט אסור.

הלכה א' (המשך) – הקצאה לע"ז ביי בהמה

רמב"ם: ואין צריך לומר בהמה שהקצה אותה לעבודה זרה, בין שהקצה לעבדה בין שהקצה להיות תקרובת – מותרת.

פשט: אפילו ווען מ'האט מזמן/מקצה געווען א בהמה פאר ע"ז (סיי צו דינען, סיי אלס תקרובת) – איז עס נישט חל, ווייל די בהמה באלאנגט נישט פאר דיר אין דעם זין פון "יצירה".

חידושים: דאס איז א קל וחומר – אויב אפילו ווען מ'האט טאקע געדינט א בהמה איז עס מותר, כל שכן ווען מ'האט עס נאר מקצה געווען.

הלכה ב' – מעשה בבהמה: שחיטת סימן אחד, חליפין

רמב"ם: במה דברים אמורים? בשלא עשה בה מעשה לשם עבודה זרה. אבל עשה בה מעשה כל שהוא – אסרה. כיצד? כגון ששחט בה סימן אחד לעבודה זרה, או עשה אותה חליפין לעבודה זרה – הרי זו כדמי עבודה זרה ואסורה.

פשט: אויב מ'האט געטון א מעשה אין דער בהמה פאר ע"ז – אפילו א קליינע מעשה (שחיטת סימן אחד) – ווערט זי אסור. אויך אויב מ'האט זי אויסגעטוישט (חליפין) פאר אן ע"ז – ווערט זי אסור אלס "כדמי עבודה זרה".

חידושים:

1. **שחיטת סימן אחד:** א בהמה קען נאך לעבן נאך איין סימן (מ'דארף צוויי סימנים פאר שחיטה), אבער דאס אליין איז שוין א "מעשה כל שהוא" וואס איז אסור.

2. **חליפין – כדמי עבודה זרה:** ווען מ'טוישט א בהמה פאר אן ע"ז (מ'גיט א בהמה אנשטאט געלט) – ווערט די בהמה כדמי עבודה זרה. דאס איז נישט ע"ז אליין, נאר דער פינאנציעלער ווערד/פרייז פון ע"ז. דער לשון "כדמי" (ענליך צו דמי) מיינט אפשר אז ס'איז א שוואכערע מדרגה פון איסור – ווייל ס'איז א בהמה, נישט ממש געלט, אבער עס ווערט באהאנדלט ענליך צו דמי ע"ז.

3. **פארוואס העלפט נישט "אין תפיסת יד" ביי חליפין:** ביי חליפין גייט נישט דער כלל אז א בהמה קען נישט ווערן אסור ווייל ס'איז "אין בו תפיסת יד" – ווייל דא ווערט די בהמה נישט ע"ז אליין, נאר דמי ע"ז, און דמי ע"ז איז אסור בהנאה (תחתית תחתיו – מ'דארף עס אוועקווארפן אין ים המלח).

הלכה ב' (המשך) – בהמת חברו / שוחט בהמת חברו

רמב"ם: במה דברים אמורים? בבהמת עצמו. אבל המושך בהמת חברו לעבודה זרה או יחליפנה – לא נאסרה, שאינו אוסר דבר שאינו שלו. השוחט בהמת חברו לעבודה זרה – לא נאסרה, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו.

פשט: נאר דער בעל הבהמה קען אסר'ן זיין אייגענע בהמה. א פרעמדער וואס שלעפט אדער שעכט יענעם'ס בהמה צו ע"ז – קען עס נישט אסר'ן.

חידושים:

1. **"שאינו שלו" – אפילו מיט רשות?** דער עיקר איז אז די בעלים האבן עס נישט געטון – דער אנדערער האט נישט קיין רעכט דערויף. ביי דיין אייגענע בהמה האסטו א רעכט – דו מעגסט עס שעכטן, אויפטוישן. אבער ביי יענעם'ס בהמה ביסטו סתם א גנב – א גנב איז ערליך צו תפיסת יד, דו האסט נישט קיין רעכט דערין.

3. **צוויי פראבלעמען ביי קרקע/וואסער:** (1) עס באלאנגט נישט פאר דיר — של רבים, א בארג; (2) ער האט נישט געמאכט קיין מעשה — די מעשה דארף זיין א גרויסע מעשה (עקירת הגל אדער נישט).

הלכה ד' — לבנה שהניחה להשתחוות לה

רמב"ם: לבנה שהניחה להשתחוות לה, ובא גוי והשתחוה לה — אסרה בהנאה, שהתקיפה מעשה.

פשוט: אן איד נעמט א לבנה (א געבוטע שטיין) און זאגט "הרי זו עבודה זרה להשתחוות לה" — ער האט עס אויפגעשטעלט כדי זיך צו בוקן, אבער ער האט זיך אליין נישט געבוקט. קומט א גוי און בוקט זיך — ווערט עס אסור בהנאה, ווייל "התקיפה מעשה".

חידושים:

1. פריער האט מען געלערנט אז בלויז מיידל זיין פאר עבודה זרה (אן דינען) מאכט נישט גארנישט — מ'דארף עס טאקע דינען. דא האט א גוי עס געדינט, און דאס איז די "התקפה מעשה".

2. **דאס אויפשטעלן אליין איז די מעשה:** עס שטייט נישט אין די משנה "עשה לבנה" — ער האט נישט אויסגעשניצט די שטיין פאר עבודה זרה, ס'איז געווען א פארטיגע לבנה. ער האט עס נאר אויפגעשטעלט — און דאס אויפשטעלן איז די מעשה. מ'בוקט זיך נישט צו א ליגנדיגע לבנה, נאר צו א שטייענדיגע — די הקמה אליין איז א מעשה.

הלכה ד' (המשך) — ביצה

רמב"ם: ביצה — ובא גוי וישתחוה לה, אסורה בהנאה.

חידושים: די גמרא זאגט אז ס'איז א חידוש: אפילו א ביצה, וואס עס זעט קוים אויס אז ס'איז אויפגעהויבן (א קליינע חילוק פון דעם וועג), דאך הייסט עס "התקפה מעשה" — דאס אויפלייגן פון א ביצה איז שוין גענוג מעשה.

הלכה ד' (המשך) — חתך דלעת

רמב"ם: חתך דלעת ויצר בה צורה והשתחוה לה — אסרה.

פשוט: ער האט אראפגעשניטן א פרוכט (דלעת/קירבעס) און א צורה געמאכט, און זיך געבוקט — דאס אויסשניידן איז א מעשה, און נאכדעם וואס מ'האט זיך געבוקט ווערט עס אסור.

הלכה ד' (המשך) — השתחוה לחצי דלעת

רמב"ם: השתחוה לחצי הדלעת — חציו האחר אסור מספק.

פשוט: איינער בוקט זיך צו א האלבע פרוכט, ער וויל מקבל זיין ביי דער האלב פון דער דלעת פאר א גאט. די אנדערע האלב ווערט אסור מספק.

חידושים:

1. דאס איז נישט קיין מעשה שהיה — דאס איז א הלכה'דיגע שאלה וואס חכמים האבן געטראכט אין בית המדרש.

2. דער ספק איז: "שמה יחצו כמו ירד לחצי הנהר" — אפשר ווערט די אנדערע האלב ווי א "נצרך לו" פון דער עבודה זרה (ווי דער עבודה זרה'ס גבאי). די גמרא ברענגט א ספק אין דעם, און מ'דארף מחמיר זיין מספק.

3. [דיגרעסיע: עס ווערט דערמאנט דער פסוק אין ישעיה "חציו שרף במו אש" — וואס מאכט לצנות אז א האלב פון דעם האלץ פאר זיין געטשקע האט ער גענוצט צו באקן. אבער עס ווערט באמערקט אז דאס מיינט נישט דאסזעלבע, אפשר נאר א זכר פון יענעם פסוק].

הלכה ו' — אילן שנמטעו מתחילה לשם עבודה זרה

2. **שייכות צו תפיסת יד:** דער דין פון "אינו אוסר דבר שאינו שלו" איז **ענליך צום מושג פון תפיסת יד** — דו האסט נישט קיין באלעבאטישקייט אויף דער זאך, קענסטו עס נישט אסר'ן.

3. **קשיא:** מ'קען דאך יא **מנסך זיין** יענעם'ס וויין (סתם יינם), און מ'קען **מטמא זיין** יענעם'ס זאכן — וויאזוי שטימט דאס מיט דעם כלל אז מ'קען נישט אסר'ן דבר שאינו שלו? דער חילוק: א בהמה, וואס איז נישט אמת'דיג דיינס (א מענטש מאכט נישט קיין בהמות), קענסטו ביי דיין אייגענע מאכן אן איסור, אבער ביי יענעם'ס נישט.

4. **חידוש הרמב"ם — מחלוקת מיט דעם ראב"ד:** עס איז נישט קלאר ווי דער רמב"ם האט גענומען דעם דין. **דער ראב"ד חולק** און האלט אז א מענטש קען יא אסר'ן א דבר שאינו שלו. דער ראב"ד זאגט אז די גמרא מיינט נישט בכלל צו דיני עבודה זרה, נאר סתם צורר פון "צורר כמחבב". דער רמב"ם'ס שיטה אז מ'קען נישט אסר'ן יענעם'ס בהמה איז א חידוש.

5. **ראיה פון קרבן פסח:** די מצרים האבן געדינט דעם טלה (שה), און דאך האט מען עס מקריב געווען אלס קרבן פסח — מ'זעט אז ווילאנג יענער האט עס נישט געשאכטן אדער פארקויפט, קען מען עס מקריב זיין, עס האט נישט קיין איסור הנהא.

הלכה ג' — המשתחוה לקרקע עולם

רמב"ם: המשתחוה לקרקע עולם — לא אסרה. **הפר בה בור שיח ומערה — אסרה.**

פשוט: ווער עס בוקט זיך צו דער ערד, ווערט זי נישט אסור — ווייל ער האט נישט געמאכט קיין שינוי, נישט קיין תפיסת יד. אבער אויב ער האט געגראבן א גרוב — ווערט יענער חלק אסור.

חידושים:

1. פריער האט דער רמב"ם גערעדט וועגן א בארג ("הרים וגבעות"), אבער דא מיינט ער אפילו נישט א בארג — אפילו סתם א שטיק ערד, א "לאט". ער האט אנגעכאפט בערג ווייל דאס איז אן אפטע זאך, אבער דער עיקר איז: ערד וואס איז נישט דיינס, נישט א חפץ וואס דו האלטסט אין דיין האנט.

2. ווען ער גראבט א בור שיח ומערה, ווערט נאר **דער חלק** וואס ער האט געבויעט אסור. און אויב מ'ברעכט עס צוריק, לכאורה ווערט עס צוריק מותר.

3. **אפילו אם נדלדל:** אפילו ס'איז אראפגעפאלן א שטיקל, אויב "עובדין במקומן" — ער דינט עס דארטן ווי עס איז — איז מען מתיר, ווייל דאס איז ווי שברי עבודה זרה בתפיסת יד אדם. אבער אויב ער האט עס גערירט, ער האט עס געפלעיסט דארטן ווי ער האט עס געלייגט — איז יא זיין יצירה, ער האט געמאכט אז די שטיין זאל זיין דא, און עס איז אסור.

הלכה ג' (המשך) — מים שעקרן הגל

רמב"ם: מים שעקרן הגל — לא אסרן. **נטלן בידו — אסרן.**

פשוט: וואסער וואס א כוואליע האט ארויסגעשפריצט — ווערט נישט אסור דורך זיך בוקן. אבער אויב ער האט אפגעשעפט אביסל וואסער מיט זיין האנט — ווערט עס אסור, ווייל ער האט א תפיסת יד.

חידושים:

1. דער גאנצער ים ווערט אוודאי נישט אסור. א מענטש וועט טראכטן אז דאס שטיקל וואסער וואס האט זיך ארויסגעשפריצט (א כוואליע, א וואטערפאל) איז נישט קאנעקטעד צו די גרויסע וואסער — אבער ניין, "לא אסרן".

2. **דער ראב"ד'ס שיטה:** דער ראב"ד האלט אז וואס דער רמב"ם האט פריער געברענגט "מים של רבים" גייט אפילו אויף עקרן הגל. דער ראב"ד האלט אז דער טעם איז ווייל עס איז פיל בעלות (אזוויי ירמיה בן חמא), און ער ברענגט אז ס'איז דא א מחלוקת אין דער גמרא.

רמב"ם: אילן שנשטעו מתחילה לשם עבודה זרה – הרי זה אסור בהנאה, שנאמר "לא תטע לך אשרה".

פשט: א בויים וואס איז פון אנהייב אן איינגעפלאנצט געווארן לשם עבודה זרה איז אסור בהנאה מדאורייתא.

חידושים: דער יסוד: א סתם בויים וואס וואקסט און א גוי קומט און דינט עס, קען נישט ווערן עבודה זרה (ווייל ס'פעלט תפיסת יד אדם). אבער ווען ער האט עס מתחילה געפלאנצט לשם עבודה זרה, האט ער דאך באשאפן דעם בויים, ער האט געמאכט א מעשה – ער האט געפלאנצט די עבודה זרה. דעריבער איז עס אסור בהנאה מן התורה מדין "לא תטע לך אשרה".

הלכה ז' – אילן שהיה נטוע וגדרו ופסלו לשם עבודה זרה

רמב"ם: הואיל ונטוע – וגדרו ופסלו לשם עבודה זרה, אפילו הרכיב והבריך בגופו של אילן ויוציא ציץ – הסריגים אסורים, אבער שאר האילן מותר. וכן המשתחוה לאילן – אף על פי שלא נאסר גופו, הסריגים ועלים ולולבים ופירות שיוצא כל זמן שנאבד – אסורים בהנאה.

פשט: ביי א בויים וואס איז שוין געווען נטוע (נישט מתחילה לשם עבודה זרה), אפילו מ'האט געמאכט הרכבה/הברכה און ס'האט ארויסגעברענגט נייע וואוקס – נאר די נייע חלקים (סריגים) זענען אסור, אבער דער עצם בויים בלייבט מותר. דאס זעלבע ביי משתחוה לאילן.

חידושים:

1. **הרכבה און הברכה – הגדרה:** הברכה מיינט מ'נעמט א צווייג פון דעם בויים און מ'בייגט עס אריין אין דער ערד אז ס'זאל שלאגן שרשים. הרכבה מיינט מ'ברענגט א צווייג פון אן אנדער בויים און מ'קאנעקט עס צום בויים אז ס'זאל זיך פארבינדן.

2. **דער יסוד פון תפיסת יד אדם:** אפילו ווען מ'האט הרכבה/הברכה געמאכט און ס'האט ארויסגעברענגט נייע וואוקס (יוציא ציץ) – וואלט מען געמיינט אז דאס איז שוין א ממש'דיגער טשעינדזש אין דעם בויים. אבער ניין: דער עצם אילן איז שוין געווען נטוע פארדעם, דעריבער האט מען אין אים נישט קיין תפיסת יד אדם. נאר די נייע הוספה (סריגים) קען מען אסר'ן, ווייל דאס האט תפיסת יד אדם.

3. **שווערע קשיא ביי משתחוה לאילן:** ביי משתחוה (בלויז זיך בוקן, אן מעשה אין דעם בויים) – ווערן די נייע צווייגן/פירות וואס וואקסן נאכדעם אסור. דאס איז שווער: פריער האט מען געלערנט אז מ'דארף א מעשה (תפיסת יד אדם) צו אסר'ן. ביי משתחוה האט מען נישט געמאכט קיין מעשה אין דעם בויים! דער בויים אליין ווערט נישט נאסר – אבער פארוואס זאלן די נייע צווייגן ווערן אסור? מ'האט דאך נישט געמאכט קיין מעשה וואס האט גורם געווען דעם וואוקס! ביי וואסער וואס קומט נאכדעם איז עס נישט נאסר – פארוואס איז א בויים אנדערש? קיין קלארע תירוץ ווערט נישט געגעבן – ס'איז א גוטע שאלה, און מען קען לעבן מיט א שאלה."

הלכה – אילן שהיטו פירותיו לבית עבודה זרה (סימן פון אשרה)

רמב"ם: אילן וואס מ'זעט אז די גוים היטן אפ זיינע פירות און זאגן אז זיי גרייטן עס אן פאר בית עבודה זרה פלוני, און מ'מאכט דערפון שכר בשעת שנוסרים ועודרים – הרי זה אילן אסור בהנאה, שזה חוקה של אשרה.

פשט: אויב מ'זעט אז גוים באהאנדלען א בויים אויף א באשטימטע אופן – היטן די פירות, מאכן דערפון ביר פאר זייער חג – איז דאס א סימן/חזקה אז דער בויים איז אן אשרה.

חידושים:

1. סתם אזוי וואלט דער בויים נישט געווען אסור בהנאה. נאר מ'זעט אז ער דינט עס – ער האקט עס, ער היט זיינע פירות – און דאס איז א חזקה אז

ס'איז אן אשרה.

2. דער מנהג פון עבודה זרה איז אז פון אן אשרה נוצט מען נישט די פירות סתם, נאר מ'מאכט דערפון ביר/שכר לכבוד חגא. דער מקור איז פון די גמרא, וואו איינער פון פומבדיתא האט געגעבן דעם עצה/סימן.

3. [דיגרעסיע: שכר/ביר – אין די גמרא רעדט מען כמעט אלעמאל פון שכר פון תמרים. היינט מאכט מען ביר פון בארלי (אויך אין גמרא). דער בעל שם טוב האט געזאגט אז א ביר (פון בארלי) קען מען נישט מאכן כל היום (ברכת שהכל), אבער פון תמרים קען מען יא (ברכת העץ/אדמה)].

הלכה – אילן שנוטעים תחת עבודה זרה (משמש)

רמב"ם: אילן שנוטעים תחת עבודה זרה – כל זמן שהיא תחתיו הרי הוא אסור בהנאה. נטלה מתחתיו – הרי זה מותר.

פשט: א בויים וואס איז געפלאנצט געווארן אונטער אן עבודה זרה (צו מאכן צל, אדער אלס משמש) – איז אסור כל זמן ס'איז אונטער דער עבודה זרה. ווען מ'נעמט אוועק די עבודה זרה, ווערט דער בויים מותר.

חידושים:

1. **חילוק צווישן נעבד און משמש:** דער בויים אליין איז נישט נעבד (מ'דינט אים נישט), ער איז נאר א משמש פאר עבודה זרה (צל, אנונסמענט אז דא איז עבודה זרה). דעריבער, ווי לאנג ס'איז א משמש איז עס אסור, אבער ווען מ'נעמט אוועק די עבודה זרה, איז דער בויים צוריק "סתם א בויים" – א חלק פון נאטור.

2. **קשיא אויף דעם רמב"ם:** ביי אנדערע משמשים דארף מען דאך ביטול צו מתיר זיין. פארוואס זאגט דער רמב"ם נישט אז מ'דארף "שנתייאשו הבעלים"? ס'זענען דאך דא אנדערע דעות אז מ'דארף נתייאש זיין. דאס בלייבט א פראבלעם.

3. **תירוץ פון דער משנה:** ווייל דער אילן עצמו לא נעבד – ער איז קיינמאל נישט געדינט געווארן – דעריבער ברויכט מען נישט קיין פארמעלע ביטול. ווען מ'וואלט געדינט דעם אילן אליין, וואלט נישט געהאלפן בלויז אוועקנעמען – מ'וואלט געדארפט א דין ביטול.

הלכה – בית שבנאו מתחילה לעבודה זרה / המשתחוה לבית בנוי

רמב"ם: בית שבנאו מתחילה לכך, וכן המשתחוה לבית בנוי – הרי זה אסור בהנאה.

פשט: א הויז וואס מ'האט געבויט מתחילה צו דינען, אדער א הויז וואס מ'האט זיך צו אים געבוקט – איז אסור בהנאה. (פאראלעל צו די דריי הלכות ביי אילן).

חידושים:

1. א הויז האט תפיסת יד אדם (א מענטש האט עס געבויט), דעריבער קען עס ווערן עבודה זרה – סיי ווען מ'האט עס מתחילה געבויט לשם עבודה זרה, סיי ווען מ'בוקט זיך דערצו.

2. **חילוק צווישן בויים און הויז בנוגע תפיסת יד אדם:** א בויים וואס וואקסט נאטירליך האט נישט תפיסת יד אדם (ס'איז א חלק פון נאטור). א הויז אבער האט א מענטש געבויט – ס'איז גאנץ מענטשגעמאכט.

הלכה – ציור וכיור אויף א הויז / הכניס עבודה זרה לתוך הבית

רמב"ם (ציור וכיור): אויב א הויז איז שוין געווען געבויט, און מ'האט עס אויסגעפוצט, געפארבט, און געמאכט שיינע ציורים לשם עבודה זרה – נעמט מען אוועק נאר וואס מ'האט מחדש געווען, אבער שאר הבית מותר.

פשט: די הויז אליין ווערט נישט אסור, ווייל מ'דינט נישט די קאלע הויז – מ'דינט נאר די שיינקייט, די ציורים. נעמט מען אוועק די ציור וכיור, איז די

הויז מותר.

חידושים:

1. פארגלייך צו דעם דין פון אילן: ווי ביי א בוים ווערן נאר די נייע צווייגן אסור (ווייל דאס איז וואס מ'האט מחדש געווען), אזוי אויך ביי א הויז ווערן נאר די ציורים אסור. דער יסוד איז דער זעלבער — מ'דינט נישט דעם עצם חפץ, נאר דעם חידוש/תוספת.

2. חילוק פון דער פריערדיגער הלכה: דארט האט מען געבויט די הויז לשם עבודה זרה, דא האט מען נאר באצירט א שוין-עקזיסטירנדע הויז.

רמב"ם (הכניס עבודה זרה): אויב מ'האט נישט געדינט די הויז בכלל, נאר מ'האט אריינגעלייגט אן עבודה זרה אין דער הויז — איז די הויז א משמש עבודה זרה, און ווען מ'נעמט ארויס די עבודה זרה, איז די הויז צוריק מותר.

פשט: פונקט ווי דער דין פון אילן אלס משמש — ווילאנג די עבודה זרה איז דארט, איז עס אסור; נעמט מען עס ארויס, איז עס מותר.

הלכה — אבן שחצבה מתחילה / ציירה וחקקה / אבן אלס משמש

רמב"ם: אן אבן וואס מ'האט אויסגעהאקט פון א בארג לשם עבודה זרה — איז אסור בהנאה. אבער אויב די שטיין איז שוין געווען אויסגעהאקט, און מ'האט נאר ציירה וחקקה כדי מ'זאל עס דינען — ווערט נאר די הוספה אסור, און דער עצם שטיין בלייבט מותר. אבן שהעמידו עליו עבודה זרה — אסור כל זמן שהיא עליו; סילק עבודה זרה — מותר.

פשט: דריי אופנים: (1) אויסגעהאקט מתחילה לשם ע"ז — גאנצער שטיין אסור; (2) שוין עקזיסטירנדע שטיין באצירט — נאר תוספת אסור; (3) שטיין אלס משמש — אסור ווילאנג ע"ז איז דארט.

חידושים:

1. דער חילוק: ביים ערשטן פאל האט מען די שטיין אליין באשאפן (אראפגעשניטן פון בארג) לשם עבודה זרה — דעמאלטס איז דער גאנצער שטיין אסור. ביים צווייטן פאל איז דער שטיין שוין עקזיסטירט, מ'האט נאר צוגעלייגט — דעמאלטס איז נאר דער תוספת אסור.

2. "יענע שטיין באשר היא שטיין איז קיינמאל נישט געווען אסור" — דער עצם שטיין האט קיין שינוי נישט דורכגעמאכט לענין אסור.

הלכה — בית סמוך לבית עבודה זרה / כותל משותף

ערשטער אופן: זיין אייגענע וואנט

רמב"ם: מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה זרה ונפל — אסור לבנותו, ווייל ווען ער בויעט זיין וואנט, בויעט ער אויך א וואנט פאר די בית עבודה זרה.

פשט: די וואנט דינט ביידע הייזער. ווען ער בויעט עס צוריק, איז ער מהנה עבודה זרה.

חידושים:

1. **עצה:** ער זאל כונס לתוך שלו — אריינרוקן די וואנט אין זיין אייגענעם שטח, אזוי אז די עבודה זרה האט נישט קיין הנאה פון זיין וואנט.

2. **שוועריגקייט:** אפילו אויב ער רוקט אריין, האט דאך די עבודה זרה הנאה פון דעם ליידיגן שטח (מער פלאץ!) דערויף איז די עצה: ער זאל אריינלייגן אין דעם ליידיגן שטח קוצים, צואה, און אנדערע אומאנגענעמע זאכן — "כדי שלא ירחיב את בית עבודה זרה."

3. [דיגרעסיע: מענטשן פלעגן האבן א קאלעקציע פון צואה פאר זייערע שדות — דאס איז א באקאנטע זאך אין הלכות השתתפות].

צווייטער אופן: כותל של שותפות

רמב"ם: אויב ס'איז א כותל של שותפות — יחלקו: מחצה שלו מותר בהנאה, ושל עבודה זרה אסור.

פשט: מ'צעטיילט די דיקקייט פון דער וואנט אין האלב — זיין האלב איז מותר, דער עבודה זרה'ס האלב איז אסור.

חידושים:

1. **אבניה ועציה ועפרה של הכותל אסור בהנאה** — ווען די וואנט פאלט אראפ, איז יעדע שטיין א ספק (אפשר איז עס פון דער אסור'ע האלב), דערפאר איז אלעס אסור. יעדע איינצלענע שטיין איז א ספק עבודה זרה, און ספק עבודה זרה איז אסור.

2. **רשב"א** זאגט אז מ'מעג נעמען נאר אויב מ'ווייסט וועלכע אבנים זענען געווען אויף זיין זייט.

3. **רש"י** האט אן אנדערע פשט אויף די גמרא — אז דאס רעדט זיך ווען די בית אליין איז געבד (נישט נאר א משמש).

הלכה — כיצד מאבדין עבודה זרה

רמב"ם: שוחק וזורה לרוח, או שורף, או מטיל לים המלח.

פשט: דריי אופנים פון איבוד: (1) צעמאלן און צעווארפן צום ווינט, (2) פארברענען, (3) אריינווארפן אין ים המלח.

חידושים:

1. אויב מ'האט שוין צעמאלן, וואס איז דער פוינט פון "זורה לרוח"? כדי קיינער זאל נישט נכשל ווערן מיט דעם שטויב — דער שטויב גייט דאך ערגעץ, אבער דעמאלטס איז עס בטל כולו.

2. אפשר "שורף ומטיל" גייט צוזאמען (ווי "שוחק וזורה") — מ'פארברענט און דערנאך ווארפט מען די אש אין ים המלח. מ'קען לערנען ביידע וועגן.

הלכה — ציפויי עבודה זרה ביי דבר שאין בו תפיסת יד אדם

רמב"ם: א זאך וואס האט נישט קיין תפיסת יד אדם, אבער מ'האט עס געדינט — דער געבד אליין איז מותר בהנאה, אבער ציפויין וואס מען לייגט אויף דעם זענען אסור בהנאה.

פשט: דער בארג ווערט נישט קיין עבודה זרה אליין (ווייל אין בו תפיסת יד אדם), אבער אויב מען באצירט דעם בארג, איז עס אזוי ווי מען באצירט עבודה זרה, און די ציפויין זענען אסור.

חידושים:

1. דער פסוק "לא תחמוד כסף וזהב עליהם" — די פשוט'ע טייטש איז כסף וזהב שעליהם (אזוי ווי תוספות לערנט), אבער דער רמב"ם'ס חידוש איז אז אפילו דער "עליהם" אליין — דאס וואס ליגט אויף א דבר שאין בו תפיסת יד אדם — איז אסור.

2. **ציפויי עבודה זרה** איז נישט די גדר פון עבודה זרה אליין, נאר פון משמשי עבודה זרה — זאכן וואס מען מאכט פאר שיינקייט איבערצודעקן עבודה זרה.

הלכה — ביטול עבודה זרה של גוים

רמב"ם: עבודה זרה של גוים שביטוליה גוים קודם שתבוא ליד ישראל, הרי זו מותרת בהנאה, שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש — ולא אמר פסיליהם, אלא פסילי אלהיהם, כל זמן שהם אלהיהם.

פשט: ווען גוים זענען מבטל זייער עבודה זרה פאר עס קומט אין אידישע הענט, איז עס מותר בהנאה. דער פסוק זאגט "פסילי אלהיהם" — נאר ווען זיי זענען נאך "אלהיהם", אבער ווען זיי האבן עס מבטל געווען, איז עס שוין נישט "אלהיהם".

הלכה – ביטול עבודה זרה vs. ביטול משמשיה vs. תקרובת רמב"ם: ביטול עבודה זרה איז אויך ביטול משמשיה. אבער ביטול משמשיה אליין מאכט נישט בטל די עבודה זרה. תקרובת עבודה זרה אינה בטלה לעולם.

חידושים – חילוק צווישן משמשים, ציפויין, און תקרובת:

1. **משמשי עבודה זרה = א טישטוך וואס מ'לייגט אויף די עבודה זרה, נוי/שיינקייט.**

2. **תקרובת = א טעלער עסן וואס מ'האט געלייגט פאר די עבודה זרה, א קרבן. ס'דארף זיין **כעין פנים** – ס'איז פשוט אז ס'איז א קרבן, מ'האט עס מקריב געווען. דערפאר קען עס קיינמאל נישט מבוטל ווערן – ס'איז שוין געווארן א קרבן, ס'איז שוין פאסירט.**

הלכה – כיצד מבטלה: מעשה ביטול

רמב"ם: כיצד מבטלה? קטע ראש אונה או גדע אצבעה – אפילו שלא חסר – אדער אויב ער האט עס פארקויפט פאר א איד צורף וואס צעלאזט די גאלד – הרי זו בטילה, ווייל אלע דאזיגע זאכן זענען א שינוי אין גוף פון די עבודה זרה.

**פש

פשט: ביטול דארף זיין א מעשה – א שינוי אין גוף פון די עבודה זרה. אראפהאקן א שפיץ אויער, נאז, אדער פינגער, אדער אפילו נאר צעקוועטשן (אן חסרון), אדער פארקויפן פאר א אידישן גאלדשמיד וואס וועט עס צעלאזן – אלעס איז ביטול.

חידושים:

1. **ביטול דארף א מעשה, נישט נאר גילוי דעת:** דער רמב"ם פסק'נט אז ביטול דארף זיין **עפעס א מעשה** – א שינוי אין די עבודה זרה אליין. ס'איז דא פוסקים וואס האלטן אז ביטול קען זיין אפילו אן א מעשה (נאר ער זאגט "איך בין עס מער נישט מחשיב"), אבער דער רמב"ם האלט נישט אזוי.

2. **וואס איז נישט ביטול:** דער רמב"ם ציילט אויס א גאנצע רייע פון זאכן וואס זענען נישט ביטול:

- ער האט עס **ממשכן** געווען (משכון)

- פארקויפט פאר א גוי אדער פאר א איד וואס איז נישט קיין צורף (ווייל ער גייט עס נישט צעלאזן)

- א וואנט איז ארויפגעפאלן אויף די עבודה זרה און ער האט עס ליגן געלאזט (אבער עבודה זרה איז גאנצעהייט אונטער)

- **גנבים** האבן עס גע'גנב'עט און ער האט עס נישט צוריק פארלאנגט

- ער האט **געשפיגן** אויף דעם בפניו

- ער האט עס **געשלעפט צווישן צואה**

3. **אלע דאזיגע – אינן בטילה, ווייל דער ביטול דארף זיין א שינוי אין די עבודה זרה אליין, נישט נאר א גילוי דעת פון בזיון. ס'איז געווען גענוג גילוי דעת (שפייען, שלעפן אין צואה), אבער גילוי דעת אליין העלפט נישט לויט דעם רמב"ם.**

4. **פארבינדונג צו מרחץ של אפרודיטי:** ביי דער עבודה זרה אויף דעם מרחץ, וואו מ'זאגט אז ווייל מ'איז משתין בפניו איז עס נישט נעבד – דארט רעדט מען ווען ס'איז נישט זיכער געווען עבודה זרה מעיקרא. דא רעדט מען ווען ס'איז שוין געווען עבודה זרה, און בזיון אליין איז נישט ביטול. מ'זאל נישט טראכטן אז דער גוי האט א שלעכטע מוט און ער איז ברוגז אויף זיין עבודה זרה, האט ער עס שוין מבטל געווען – ניין, "**גורם מקלל מגדף**" – ער קללה'ט זיין גאט אבער ער גלייבט נאך אין אים.

הלכה – עבודה זרה שנתיחדו עליה בשעת שלום vs. בשעת מלחמה

הלכה – עבודה זרה של ישראל אינה בטלה לעולם

רמב"ם: עבודה זרה של ישראל אינה בטילה לעולם... אין ביטולה מועיל כלום, אלא אסורה בהנאה לעולם.

פשט: א אידישע עבודה זרה קען קיינמאל נישט מבוטל ווערן. מען דארף עס גונז זיין (באגראבן אדער פארברענען) כדי קיינער זאל נישט נכשל ווערן.

חידושים:

1. **פארוואס איז א איד ערגער ווי א גוי? חז"ל'ס הסבר:** א איד איז אן **עקשן** – ער איז ערנסט אין זיינע אמונות. ווען א איד זעט אז ס'קומט א פרומער און מ'נעמט אוועק זיין עבודה זרה, זאגט ער "איך בין עס מבטל", אבער ער מיינט עס נישט ערנסט – ער האלט אמת'דיג אז ס'איז אן עבודה זרה. דערפאר טרוסט מען אים נישט. **משא"כ א גוי** – א גוי איז לייכטזיניגער, איין טאג איז עבודה זרה, מארגן כאפט ער שוין נישט.

2. **שותפות פון איד און גוי אין עבודה זרה:** דער גוי-שותף קען נישט מבטל זיין דעם חלק וואס געהערט צום איד, ווייל א איד קען נישט מבטל זיין עבודה זרה.

3. **ראיה פון יעקב אבינו: "ויטמון אותם יעקב תחת האלה" – יעקב האט באגראבן די אלהי נכר. דערפון: עבודה זרה של ישראל טעונה גניזה – דאס איז מער ווי ביי א גוי'אישע עבודה זרה, ווייל אפילו נאך פארברעכן בלייבט נאך עפעס (אפר, ריח וכדומה), דערפאר דארף מען עס באגראבן.**

הלכה – ביטול נאך עס קומט צו אידישע הענט / ישראל מבטל עבודה זרה רמב"ם: וכן עבודה זרה שביטלה על ידי ישראל אחר ביטול הגוי – אין ביטולה מועיל כלום. ואין ישראל מבטל עבודה זרה אפילו ברשות הגוי.

חידושים:

1. אפילו אויב א גוי האט עס מבטל געווען, אבער נאכדעם איז עס געקומען אין אידישע הענט – איז דער ביטול נישט מועיל. ווייל יעצט איז עס שוין אין רשות פון דעם איד, און א גוי קען נאר מבטל זיין **עפעס וואס איז אין זיין רשות.**

2. **א איד קען בכלל נישט מבטל זיין עבודה זרה, אפילו אויב עס געהערט צום גוי.**

הלכה – ווער קען מבטל זיין עבודה זרה

רמב"ם: גוי קטן או שוטה אינו מבטל עבודה זרה. וגוי שביטל עבודה זרה, בין שלו בין של גוי אחר, הרי זו בטלה, אפילו אם ביטלה בעל כרחו, אפילו אנסו ישראל לכך.

חידושים:

1. **בעל כרחו:** אינטערעסאנט – ביי קטן/שוטה זאגט מען אז ס'ארבעט נישט ווייל ער האט נישט קיין דעת, אבער ביי בעל כרחו זאגט מען אז ס'ארבעט אפילו אן רצון. אפשר איז דא א דין פון "קונה ומוכר על כרחו."

2. **נאר אן עובד עבודה זרה:** א גוי וואס איז אליין אן עובד עבודה זרה האט א כח צו מבטל זיין. אבער א פרומע גוי, א מאנאטעאיסט, א ירא שמים – ער קען נישט מבטל זיין, ווייל ער האט קיינמאל נישט גענומען אין דעם. אבער ס'מוז נישט זיין דוקא יענע ספעציפישע עבודה זרה – א גוי וואס דינט איין עבודה זרה קען מבטל זיין אן אנדערע (ווי א פאגאניק וואס איז מבטל א מרקוליס).

3. **פאליטישע הסבר פון ביטול:** ביי בעל כרחו – דער גוי האט זיך אליין מודה געווען, אפילו בעל כרחו. ביי א איד זאגן חז"ל אז בעל כרחו נעמט זיך נישט אן, אבער ביי א גוי יא. ס'איז מער אזוי ווי מ'נעמט אן א פלאץ און מ'זאגט אים "זאג אז דו שפיסט אויף דיין גאט" – ער מיינט עס נישט, אבער מ'איז מודה די חשיבות דערפון.

---

3. **חילוק צווישן במה און מזבח:** א במה איז אבן אחת — אויב ס'פעלט א שטיקל איז עס שוין נישט שיין, מ'קען נישט מקריב זיין דערויף, דערפאר איז נפגם גענוג. א מזבח איז אבנים הרבה — אויב ס'פעלט א שטיקל איז עס געווארן א קלענערע מזבח, אבער נאך א מזבח.

הלכה — אבנים של מרקוליס

רמב"ם: כיון שבורר מן הבנין ומוציאו לחוץ — הרי הוא מותר מיד.

פשט: ביי מרקוליס (וואו מ'ווארפט שטיינער אלס עבודה), אויב מ'נעמט ארויס א שטיין פון דעם בנין און מ'לייגט עס אפגעזונדערט — איז עס מותר מיד.

חידושים: דער סברא: מרקוליס איז סתם א שטח וואו מ'ווארפט שטיינער. יעדע שטיין איז א משמש פאר עבודה זרה. אבער ווען מ'נעמט א שטיין ארויס און מ'מאכט עס אן אפגעזונדערטע זאך — איז עס בטל, ווייל עס איז נישט מער חלק פון דעם מרקוליס.

הלכה — ביטול אשרה

רמב"ם: נטל ממנה מקל או שרביט, נטל ממנה מאכל לשאר בהמה, או שפאה שלא לצורך — הרי זו בטילה. אבל שפאה לצורך — האשרה אסורה, והשפייה מותרת.

פשט: אן אשרה (א בויים פון עבודה זרה) ווערט מבוטל אויב מ'רייסט אראפ א צווייג, א בלעטל, א יונגן צווייג, א שטעקן, אדער מ'שיילט אפ א שטיקל שלא לצורך דעם בויים. אבער אויב מ'האט אפגעשיילט לצורך דעם בויים (פאר זיין שיינקייט/וואוקס), בלייבט די אשרה אסור, נאר דאס אפגעשיילטע שטיקל איז מותר.

חידושים:

1. ביי שפאה לצורך: דאס שטיקל וואס מ'האט אראפגעבראכן איז מותר — לכאורה ווייל עס איז דא יאוש ושינוי. אבער דער בויים אליין איז נישט מבוטל געווארן, ווייל דאס אראפנעמען איז געווען פאר דעם בויים'ס טובה, נישט א ביטול.

הלכה — עבודה זרה של ישראל: אשרה

רמב"ם: ומעשה של ישראל — בין לצורך בין שלא לצורך, בין ניר בין שפייה — אסורה לעולם, שעבודה זרה של ישראל אין לה ביטול לעולם.

פשט: א גוי קען מבטל זיין עבודה זרה דורך אראפנעמען א שטיקל. אבער אן אשרה (אדער עבודה זרה) פון א איד — קיין ביטול העלפט נישט, לא לצורך ולא שלא לצורך.

חידושים:

1. אפילו ווען מ'נעמט אראפ א שטיקל — דאס שטיקל אליין האט ער מבטל געווען אויף זיך, אבער די עבודה זרה בכלל קען מען נישט מבטל זיין ווייל עס איז א אידישע עבודה זרה.

2. **א שיינער ווארט:** פון דא זעט מען די כח פון א איד — אפילו א איד'ס עבודה זרה ווערט נישט בטל, כל שכן א איד'ס דבר שבקדושה. דאס איז א יסוד פון כל חומר מידי טומאה ממידת טהרה — אויב ביי טומאה איז עס אזוי שטארק, איז ביי קדושה קל וחומר.

רמב"ם: עבודה זרה שנתייחדו עליה בשעת שלום — מותרת בהנאה. **בשעת מלחמה — אסורה בהנאה.**

פשט: אויב מען טרעפט אן איבערגעלאזטע עבודה זרה, איז דער דין אפהענגיק פון די אומשטענדן. אין א צייט פון שלום, אז גויים האבן עס פארלאזט, איז עס מותר בהנאה — דאס איז א סימן פון ביטול. אבער אין א צייט פון מלחמה, אז זיי זענען אנטלאפן, איז עס אסור — דאס איבערלאזן איז נישט קיין ראיה אז זיי האבן אויפגעהערט צו עהרן די עבודה זרה, זיי האבן נאר מורא געהאט.

חידושים:

1. עס ווערט דיסקוטירט צי דאס בלויזע איבערלאזן אין שעת שלום איז אליין די מעשה ביטול, אדער אפשר האבן זיי אויך געטון עפעס א מעשה ביטול בפועל, און דאס איבערלאזן איז נאר א ראיה/גילוי דעת אז זיי מיינען עס ערנסט. עס איז נישט זיכער אז דאס עזיבה אליין איז די מעשה — אפשר איז עס נאר א גילוי דעת אז ער מיינט עס ערנסט.

2. דער סברא ביי מלחמה: זיי גייען נישט טראגן דעם אידאל ווען עס איז א מלחמה — דאס איז נישט קיין ראיה אז זיי האבן אויפגעהערט אים צו עהרן, זיי האבן נאר מורא.

הלכה — עבודה זרה שנשתברה מאליה

רמב"ם: עבודה זרה שנשתברה מאליה — שבריה אסורים בהנאה עד שיבטלוהו.

פשט: אן עבודה זרה וואס האט זיך צובראכן פון זיך אליין — די שברים בלייבן אסור ביז א גוי וועט עס מבטל זיין.

חידושים:

1. ריש לקיש האט געהאלטן אז עבודה זרה שנשתברה מאליה — מסתמא האבן די גויים עס מבטל געווען, ווייל זיי זאגן: ער קען זיך אליין נישט ראטעווען, וועט ער מיר ראטעווען? אבער רבי יוחנן חולק, און די גמרא פסק'עט נישט ווי ריש לקיש — מ'דארף עס אלעס מבטל זיין.

2. **א וויכטיגער דין:** אויב די עבודה זרה איז צובראכן אבער מ'קען עס צוריקלייגן (ווי א פאזל), דארף מען מבטל זיין כל פרק ופרק — יעדע שטיקל באזונדער. ווייל אויב מ'האט נאר מבטל געווען אין שטיקל, הייסט נישט אז די אנדערע שטיקלעך זענען בטל, ווייל מ'איז חושש שמא וועט מען קענען טרעפן דאס צווייטע שטיקל און עס צוריקפיקסן.

3. מ'קען נישט מבטל זיין איבר אחד און דערמיט ווערט בטל כל האיברים.

הלכה — מזבח עבודה זרה שנפגם

רמב"ם: מזבח עבודה זרה שנפגם — עדיין הוא אסור בהנאה, עד שינתן רובו בידי גוים.

פשט: א מזבח פאר עבודה זרה וואס איז נפגם געווארן — בלייבט אסור ביז מ'צוברעכט רוב דערפון בידי גוים.

חידושים:

1. **קשיא:** פארוואס ביי אן עבודה זרה גופא איז גענוג אראפנעמען אין שטיקל (פוחס בפניה), און ביי א מזבח דארף מען רוב צוברעכען?
 2. **תירוץ:** ביי א מזבח איז דער גוי נישט מקפיד אויף א פגם — ער וועט נאך אלץ מקריב זיין דערויף אפילו ס'איז אביסל נפגם. דאס איז אנדערש ווי אן אידישער מזבח, וואס אויב ס'איז נישט מרובע (שלם) איז ער נישט כשר.

תמלול מלא

אונז לערנען מיר הלכות עבודה זרה פרק ח'. די פריערדיגע פרק האבן מיר געלערנט אז ס'איז דא א מצוה מעבד צו זיין עבודה זרה, און ס'איז אויך דא א

הלכות עבודה זרה פרק ח' — תפיסת יד אדם און ביטול עבודה זרה

הקדמה צום פרק

Speaker 1: יא, אדער וואס ער קען נישט קרייטן. אבער ער זאגט "ולא יצרו" דארט איז ווי צוויי זאכן. איך מיינן אז דאס איז דער טייטש, דאס איז דער טייטש. "תפיסת יד אדם" איז די לשון פון די גמרא. אזוי שטייט אין די גמרא: כל שיש בו תפיסת יד אדם, כל שאין בו תפיסת יד אדם אסור. דער רמב"ם טייטשט אז תפיסת יד איז טייטש, אזוי לערנט ער עס, ס'איז דא צוויי לשונות אין רמב"ם, אז דאס איז דער טייטש פון יעצט. אז "ולא יצרו" איז טייטש אז דאס איז א זאך וואס א מענטש האט נישט געמאכט. ווער האט געמאכט די בערג? דו האסט נישט געמאכט, דער אייבערשטער האט עס געמאכט. דאס איז דער טייטש.

Speaker 2: דער טייטש איז ממש אז דער מענטש האט עס נישט אויפגעהויבן, ער איז נישט קונה עס, ס'ליגט נישט אין זיין האנט. אבער לאמיר זען אינעווייניג, מ'וועט זען די פרטים וועט מען פארשטיין די טייטש פון תפיסה אין דעם.

הרים, גבעות, אילנות, מעיינות, בהמה

איז אזוי, **אם נעבד**, אפילו אויב מ'האט געדינט פאר דעם עבודה זרה, איז ער מותר בהנאה, ווייל מ'זאגט אז דיין מעשה פון דינען צו דעם האט נישט חל געווען אויף די זאך.

וואס ליגט נישט אין דיין שליטה. **לפיכך, הגוים העובדים את ההרים ואת הגבעות**, גוים וואס דינען הרים און גבעות, **או אילנות הנטועין מתחילתן לפירות**, בימער וואס זענען, מ'האט נישט איינגעפלאנצט א בוים כדי צו האבן דעם בוים פאר עבודה זרה, מ'האט עס שוין נטוע פון אנפאנג, און שפעטער איז געקומען א גוי און געדינט דערויף עבודה זרה, **או המעיינות הנובעין לרבים**, אויב גוים דינען עבודה זרה צו א קוואל פון וואסער וואס פליסט לרבים, און מ'האט לאפקוי ווען א מענטש מאכט א קוואל, א מענטש בויעט א קליינע דעם און ער מאכט א וואטערפאל, האט ער א תפיסת היד, ער האט אביסל א שליטה, אבער א מעיין וואס לויפט שוין, ס'לויפט, ס'איז יא. די זעלבע זאך איז א בהמה, מ'דינט א בהמה, **הרי אלו מותרים בהנאה**, ווייל דו דינסט, אבער די זאך ווייסט נישט, דער בארג ווייסט נישט אז דו דינסט אים, דער בארג איז א בארג, דו האסט דיין משוגעת, אונז גלייבן דיך נישט אזוי ווי אונז נעמען דיך נישט אן.

ממילא, מותר לאכול אותן הפירות שנאבדו במקום גידולן, מ'מעג ווייטער עסן פירות פון דעם בוים וואס האט געוואקסן, דער בוים איז אינדעפערענט צו דינע משוגעת'ן, און די זעלבע זאך וואס איז א בהמה, מ'מעג עסן די בהמה. מ'דארף פארשטיין, א בהמה איז יא דא אביסל תפיסה, א מענטש קען אויפהייבן א בהמה, אבער פון דעם וואס ער זאגט אז תפיסת היד מיינט אז דו קענסט נישט אויפהייבן, תפיסת היד מיינט אז ס'באלאנגט צו דיר, דו האסט עס געמאכט, דאס איז דער טייטש, דו האסט נישט געמאכט די בהמה, און אויב מ'וועט טראכטן, ווען א מענטש שניידט אויס א שטיקל האלץ, האט ער באשאפן די זאך, און ער האט עס געמאכט פאר עבודה זרה, אדער ער שניידט אויס א יצירה, ווייל די אלע זאכן זענען בטבע, זענען א חלק פון טבע, און דיין דינען האט נישט געטוישט וואס ס'איז, ס'איז געבליבן פונקטליך ווי מ'קען מאכן אביסל. אבער די גמרא ברענגט אויף דעם א דרשה, "להם הים ולא יאורים הנהרים".

אז א בהמה אז ער דינט יא דעם בארג, ווייסט דאך אז אלע מיני הייליגע בערג, דער בארג איז עפעס א געטשקע, עס ווערט נישט אסור.

בהמה שהוקצת לעבודה זרה

ואין צורך לומר אז דאס איז אפילו א בהמה וואס ער דינט שוין טאקע. כל שכן א בהמה וואס איז נאר מקצה געווארן לעבודה זרה, און מען האט עס גע'אייגנט, מען האט עס מזמן געווען פאר אן עבודה זרה, איז עס נישט חל, און די בהמה איז ווייטער מותרת באכילה. נישט קיין חילוק וועלכע מין וועג, צו מען האט מקצה געווען אז די בהמה גייט מען דינען, די בהמה גייט זיין אן עבודה זרה, אדער מען האט מקצה געווען די בהמה אז עס זאל זיין אן תקרובת עבודה זרה, איז עס מותרת, ווייל די בהמה באלאנגט נישט פאר דיר.

איסור וואס קומט ארויס פון די מצוה, צו הנאה האבן פון עבודה זרה, סיי פון די עבודה זרה אליין, סיי פון די כל הנאה בשבילה, סיי פון די תקרובת עבודה זרה, ס'איז דא א איסור, אה, משמשי עבודה זרה, ס'איז דא א איסור הנאה צו האבן.

יעצט אין דעם פרק, און אויך אין די נעקסטע פרק, גייען מיר לערנען אסאך פרטי דינים פון די איסור הנאה פון עבודה זרה. דאס איז א זייער נוגע'דיגע זאך, ווייל ס'מאכט זיך אסאך עבודה זרה, בפרט ווען אידן וואוינען צווישן עובדי עבודה זרה מענטשן, הנקרא גוים, איז וויכטיג צו וויסן וואס ווערט גע'אסר'ט און אזוי ווייטער.

סאו דער ערשטער חלק פון דעם פרק גייען מיר לערנען וועלכע סארט זאכן קענען ווערן אסור מצד עבודה זרה. דאס הייסט, די כלל וואס מיר גייען לערנען איז אז נישט יעדע זאך קען א גוי אסר'ן. אז א גוי דינט די זון, גייט נישט וועגען דעם ווערן אסור צו הנאה האבן פון די זון, ווייל די זון באלאנגט נישט פאר אים צו אסר'ן. און אזוי אנדערע וועגן וויאזוי ער קען אסר'ן. אבער ס'איז דא יא וועגן וואס מ'קען אסר'ן זאכן, סאו מ'דארף לערנען וואס הייסט א זאך וואס מ'קען בכלל ווערן עבודה זרה וואס זאל ווערן נאסר, און וואס נישט. וויאזוי א זאך קען ווערן נאסר אלס עבודה זרה אדער אלס משמש פאר עבודה זרה.

רייט, אבער קודם לערנען מיר די נקודה אז ס'איז דא זאכן, לכאורה, דו זעסט דאך ווי ס'הייבט זיך אן, דו קענסט נישט נעמען א גאנצע בארג און ער גייט זאגן "איך דין די בארג", טאר נישט א איד גיין אויף די בארג. ס'גייט נישט אזוי. דער מוסר השכל דערפון איז אז ס'איז אסאך גרינגער עפעס זאל ווערן הייליג ווי עפעס זאל ווערן טמא. "איש כי יפליא נדר", א איד האט חלילה געזאגט "הרי זו צדקה" אדער "הרי זו הקדש", א מורא'דיגע זאך, ס'איז געווארן א מורא'דיגע זאך הייליג. אבער ווערן עבודה זרה ווערט נישט אזוי גרינג עבודה זרה, מ'דארף לערנען די אלע פרטים.

ווייל מיר גלייבן אז א איד וויל נישט עכט דינען עבודה זרה. ניין, ניין, איך מיינן אז די אלע פרטים זענען אז ס'איז דא א זאך פרטי דינים, ווייל ס'איז דאך נישט מעגליך. א גוי קען דאך קומען און דינען די גאנצע וועלט. מ'דארף טרעפן זאכן וואס מ'מעג נוצן. ס'קען דאך נישט זיין אז אלעס זאל ווערן אסור. דאס איז מער... איך מיינן אז אפילו מיר האבן געזען אז מ'מאכט נישט דריי שטעט פאר א... וויאזוי הייסט עס? פאר א... נו, וואס מיר האבן געלערנט דארט, עיר הנידחת. מ'קען נישט אסר'ן גאנצע שטחים, ווייל יעצט זאלן אידן נישט קענען דרייען אין גאנצע לענדער. אביסל יא. אקעי, מ'וועט זען.

הלכה א': כל שאין בו תפיסת יד אדם

ס'איז דא אן ענין פון תפיסת יד. **כל שאין בו תפיסת יד אדם**, א זאך וואס א מענטש קען נישט אנכאפן מיט זיינע הענט, א זאך וואס איז גרעסער, א זאך וואס א מענטש קען נישט טופס זיין אזוי גרינג. **ולא יצרו**, דער מענטש האט עס נישט באשאפן, דער מענטש האט עס נישט געמאכט.

דיסקוסיע: וואס מיינט תפיסת יד?

Speaker 1: איך וואלט געטייטשט תפיסת יד אז ס'איז צו גרויס צו כאפן.

Speaker 2: איך וואלט געטייטשט אז ס'איז זאכן וואס א מענטש כאפט נישט אן זיינע מעשים, מ'קען נישט שולט זיין דערויף. ס'איז נישט ביד אדם, ס'איז נישט ביד אדם אזוי ווי א מער אבסטראקט וועג. ס'איז נישט בידו. מ'גייט זען די הרים, ס'איז נישט דיין הארץ, מ'איז נישט ווערט נישט דינסט. א מענטש האט נישט אין דעם קיין תפיסה, ווייל ס'איז אזוי גרויס, ס'איז נישט... ס'באלאנגט נישט פאר דיר. ס'איז נישט תחת שלטון בני אדם.

Speaker 1: ער זאגט בהמה. א בהמה קען זיין א קליינע בהמה, א מענטש קען יא אויפהייבן.

Speaker 2: עס מיינט נאטורליכע זאכן, זאכן וואס דער אייבערשטער האט געמאכט, נישט וואס מענטשן האבן געמאכט. ער האט נישט קרייעטער.

דאס הייסט אז די בעלים האבן עס נישט געטון, דו האסט עס געטון, און דו האסט נישט קיין רעכט אויף דעם. ס'איז ענליך צו תפיסת יד. ס'איז ענליך צו גניבה, צו א גנב. גנב איז עפעס, אויב א גנב איז קונה, דעמאלט האסטו יא א תפיסת יד דערויף. אבער ס'מוז זיין קאנעקטעד מיט דעם אז דו האסט נישט קיין רעכט דערין. פארמאג דו קענסט נישט אסר'ן. מ'דארף פארשטיין, ווייל מ'קען יא מנסך זיין יענעם'ס וויין, אדער מ'קען מטמא זיין יענעם'ס א זאך. פאר עבודה זרה... ניין, פאר עבודה זרה...

הלכה ג' (המשך): השוחט בהמת חבירו לעבודה זרה

דברי הרמב"ם: "במה דברים אמורים, בהמת עצמו. אבל אם שחט בהמת חבירו לעבודה זרה, או החליפה — לא נאסרה, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו."

דאס איז דווקא בהמת עצמו, זיין אייגענע בהמה. דאס הייסט, איך האב א רעכט, אזויפיל רעכט האב איך אויף מיין בהמה, איך מעג עס שעכטן, איך מעג עס, דאס הייסט, אויפטוישן אויף עבודה זרה. אבער השוחט בהמת חבירו לעבודה זרה, אויך ליהפך, דעמאלטס "לא נאסרה, שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו". דו קענסט נישט גיין צו יענעם'ס בהמה און גנב'ענען און אן עונש? אפשר פאר די מיתת בית דין אפשר.

דער בעל הבית האט עס נישט געטון, דו האסט עס געטון, דו האסט נישט קיין רעכט דערין. דו ביסט סתם א גנב. א גנב איז ערליך צו תפיסת יד. אבער ס'איז מסתמא קאנעקטעד מיט דעם אז דו האסט נישט קיין רעכט דערין, ממילא קענסטו נישט אסר'ן.

קשיא: פארוואס קען מען נישט אסר'ן יענעם'ס בהמה?

מ'דארף פארשטיין, ווייל מ'קען יא מנסך זיין יענעם'ס וויין, אדער מ'קען מטמא זיין יענעם'ס א זאך. ביי עבודה זרה, ניין, ביי א בהמה אפשר, די זאך וואס איז נישט אמת'דיג דיינס, א מענטש מאכט נישט קיין בהמות, איז דיין בהמה קענסטו מאכן אין דעם אן איסור, ביי יענעם'ס בהמה קענסטו נישט.

חידוש הרמב"ם ומחלוקת הראב"ד

ער זאגט אז ס'איז נישט קלאר ווי דער רמב"ם האט גענומען די דין. דער רמב"ם זאגט אז ס'איז דא אזא כלל "אין אדם אוסר דבר שאינו שלו". און די גמרא רעדט וועגן די כלל, צו מ'קען אסר'ן א דבר שאינו שלו, און ס'איז בכלל נישט אזוי פשוט. איך מיינן אז דער ראב"ד, יא? וואס זאגט דער ראב"ד? דער ראב"ד דינגט זיך בכלל, יא? דער ראב"ד זאגט אז א מענטש קען יא אסר'ן א דבר שאינו שלו. איז נאר א ישראל, אכן, זאגט די גמרא אז ער מיינט נישט בכלל צו די דיני עבודה זרה, ער מיינט אים סתם צורר פון "צוררך כמחבב".

איז דער רמב"ם, ס'איז א חידוש פון רמב"ם דאס, אז ער זאגט אז א מענטש קען נישט אסר'ן יענעם'ס בהמה. אזויווי דו זאגסט, מ'קען דרך יא געווענליך אסר'ן א דבר שאינו שלו, אבער ס'איז דא א יוצא מן הכלל וואס מ'קען נישט. אבער אין דעם אופן זעט אויס אז מ'קען יא אין די גמרא, און מ'דארף פארשטיין דער רמב"ם'ס שיטה. אבער דאס איז וואס דער רמב"ם זאגט.

ראיה פון קרבן פסח

איך האב געטראכט אז מ'לערנט זיך אז די קרבן פסח אז די מצרים האבן געדינט די טלה, די שה, אבער מ'זעט אז ס'איז נישט קיין פראבלעם, מ'קען מקריב זיין א בהמה וואס יענער דינט, ווילאנג ער האט עס נישט געשאכטן אדער פארקויפט איז קען מען עס מקריב זיין אפילו, ס'האט נישט קיין איסור הנאה.

הלכה ד: המשתחוה לקרקע עולם

דברי הרמב"ם: "המשתחוה לקרקע עולם — לא אסרה. חפר בה בורות שיחין ומערות לשם עבודה זרה — אסרה."

נו גוט, איז דאס האבן מיר געלערנט לגבי הרים וגבעות און בהמות. יעצט גייט ער אריינגיין אין די פרטים פון קרקעות. אזויווי ער האט געזאגט, בהמה

דאס איז ווי לאנג... ווייל א בהמה איז א זאך וואס דער אייבערשטער האט געמאכט. דאס איז וואס מיר גייען לערנען אין די נעקסטע נקודה, אז עס איז טאקע געווען, דו קענסט טון א מעשה, דו מעגסט נישט טון, אבער דו קענסט יא טון אין א בהמה.

הלכה ב': מעשה בהמה

במה דברים אמורים? אז איין בהמה איז נישט נאסרת, בשלא עשה בה מעשה לשם עבודה זרה, ער האט גארנישט געטון אין די בהמה, ער האט עס נאר מזמן געווען. אבל עשה בה מעשה כל שהוא, אסרה. ער האט געטון אפילו א קליינע זאך, האט ער עס טאקע גע'אסר'ט. און ער איז מסביר, **כיצד? כגון ששחט בה סימן לעבודה זרה,** ער האט געשאכטן אפילו נישט אינגאנצן געשאכטן, ער האט געשאכטן איין סימן, וואס א בהמה קען נאך לעבן נאכדעם, יא, ווייל ביי שחיטה דארף מען האבן צוויי סימנים.

אדער עשה אותה חליפין לעבודה זרה... נאך א זאך, נאך א זאך, נאך א זאך. עשה אותה חליפין איז נישט וועגן א מעשה, ס'איז דמי עבודה זרה. דאס איז די איינציגסטע זאך וואס מיר מיינען יעצט. כגון ששחט בה סימן לעבודה זרה, דאס איז א מעשה וואס מיר האבן געזען פריער, אפילו עס ווערט א תקרובת עבודה זרה, די אלע חלקים, די אורות לבושן און אזוי ווייטער. די משמעות פון עבודה זרה האט פשוט אז ער האט געמאכט א מעשה, און דעמאלטס ווערט עס יא אסור.

חליפין לעבודה זרה

ס'איז דא נאך א וועג פאר א בהמה צו זיין אסור פאר עבודה זרה, וואס דאס איז אויב מ'האט געקויפט אן עבודה זרה אנשטאט דעם. מ'מאכט חליפין. דאס איז נישט עבודה זרה אליין, נאר דמי עבודה זרה, וואס פינאנציעל, די ווערד דערפון איז עבודה זרה. **עשה אותה חליפין לעבודה זרה,** איינער האט פארקויפט א בהמה און מיט די געלט וואס ער האט געמאכט פון דעם האט ער געמאכט עבודה זרה? ניין, ניין, ניין, חליפין, ער האט געטוישט אן עבודה זרה מיט א בהמה. ער האט געקויפט, ער איז געגאנגען צו די עבודה זרה סטאר, און אנשטאט אים געבן געלט האט ער אים געגעבן א בהמה.

יא, דאס הייסט חליפין. נעשה בהמה חליפין חליפין, נעשה חליפין חליפין, ער האט געטוישט די בהמה פאר נאך א בהמה, דעמאלט איז עס כדמי עבודה זרה, און מיר האבן געלערנט פריער אז עבודה זרה איז אסור בהנאה, ווייל תחתיו תחתיו וכו', דו קויפט אן עבודה זרה, דארפסטו נעמען די געלט און די ים המלח וכו', און דאס איז דאך עבודה זרה, איז דאך נישט קיין פראבלעם אז א בהמה האט נישט קיין תפיסת יד. דאס איז נישט מעלה, ווייל די בהמה ווערט דאך כדמי עבודה זרה, ווייל דאס איז דאך די פרייז וואס מ'האט געצאלט פאר אן עבודה זרה. איז דעמאלט גייט נישט די כלל אז א בהמה קען נישט ווערן אן עבודה זרה.

איך טראכט אז ווען ער זאגט כדמי עבודה זרה, מיינט ער אז ס'איז ענליך, כאילו ס'איז א שוואכערע איסור. דאס איז טייטש געלט פון עבודה זרה, יא? ס'איז נישט געלט, ס'איז חליפין, אבער ס'איז די זעלבע וועג וויאזוי דמי עבודה זרה איז אסור בהנאה, איז דאס איז א מין דמי עבודה זרה. קען זיין אז ס'איז כדמי, דאס איז וואס ער האלט איז א חידוש, ווייל ס'איז א בהמה, ס'איז נישט קיין געלט.

הלכה ג': בהמת עצמו לעומת בהמת חברו

ממילא לויט דעם איז אזוי, דאס וואס מיר האבן געלערנט אז מ'קען שחט'ן א בהמה אדער מאכן חליפין אויף אן עבודה זרה א בהמה, און דעמאלט ווערט אפילו א בהמה אסור, דאס איז דווקא **בהמת עצמו**, ס'איז זיין אייגענע בהמה. דאס הייסט, איך האב א רעכט, אזויפיל רעכט האב איך אויף מיין בהמה, איך מעג עס שחט'ן, איך מעג עס אויפטוישן אויף עבודה זרה. **אבל המושך בהמת חברו לעבודה זרה או יחליפנה, דעמאלט לא נאסרה, שאינו אוסר דבר שאינו שלו.** דו קענסט נישט גיין נעמען פון יענעם, איז דאס בגניבה? וואס הייסט נישט זיינס? אפשר אפילו מיט רשות? אזוי טענה'ט ער אפשר.

די זעלבע זאך אזוי ווי דו זאגסט, איז דא נאך א פראבלעם פון די ווארט "אפילו אם נדלדל", יא, ס'איז נישט נאר אראפגעפאלן א שטיקל, נאר אפילו ס'איז אראפגעפאלן א שטיקל. יא. אבער "עובדין במקומן", ער דינט דארטן ווי ס'איז, דעמאלטס איז מען מתיר אויך ווייל דאס איז ווי שברי עבודה זרה בתפיסת יד אדם.

אבער אויב איז ער נישט עובד במקומו נאר ער האט עס געריירט, ער האט עס געפליעסט דארטן ווי ער האט עס געלייגט, איז יא זיין יצירה, ער האט געמאכט אז די שטיין זאל זיין דא. ניין, דאס איז פשוט, אז א גוי מאכט א שטיין ערגעץ און ער מאכט פון דעם א געטשקע, איז עס אסור ווייל ער האט עס געברענגט דארט. אה, די פלא איז אז ער האט געמאכט דארט ממש פון דעם עפעס א פיקטשער, ווייל אפילו די קרקע עולם שטייט שטיין, דאך אויב ער האט עס געריירט.

הלכה ה: לבנה שהניחה להשתחוות לה

דברי הרמב"ם: "ישראל שזקף לבנה להשתחוות לה, ולא השתחוה, ובא גוי והשתחוה לה — אסרה בהנייה, שזקיפתה מעשה."

מיר גייען לערנען יעצט וועגן א לבנה, א לבנה איז נישט מיט א געבויעטע שטיין. אבער אזוי איז משמע, דער רמב"ם זאגט נישט בפירוש, אמת. אבער ער זאגט שוין עובדין במקומן. ניין, סתם דאס מיינט עס, יא.

יעצט גייט ער נאר זאגן א נייע הלכה, אז וועלן זיך בוקן איז נישט גענוג. פארדעם זאגט ער דא "לבנה", וועגן דעם וויל ער זאגן אז אפילו ווען ס'איז נישט דא די פראבלעם פון תפיסת יד אדם, וועגן דעם וויל ער ערשט אנהייבן צו מאכן קלאר פארוואס פארוואס איז דא א לבנה, אה, לאמיר זען וואס ער זאגט. לאמיר זען וואס ער זאגט. קיינער ווייסט נישט פון וואס ער רעדסט, לאמיר זען וואס ער זאגט. הלכה א', ער זאגט "לבנה".

אז ווען א איד נעמט א לבנה און ער האט געזאגט "הרי זו עבודה זרה להשתחוות לה", דאס הייסט ער האט געזאגט, ער האט געמאכט א כוונה, ער האט עס אויפגעשטעלט כדי זיך צו בוקן. ער האט זיך נישט געבוקט. יבוא גוי וישתחוה לה, קומט א גוי האט זיך געבוקט. דעמאלטס אסרה בהנאה. פארוואס? שהתקיפה מעשה, הייסט עס איז געווען א מעשה. דאס איז די עמידה. און מיר האבן געלערנט פריער אז מאכן זיין פאר עבודה זרה מאכט נישט גארנישט, מען דארף עס טאקע דינען. איז אבער דא א צווייטע, עס האט עס געדינט א גוי.

וואס וועט זיין אויב אפילו א גוי האט עס געטון? צוזאמען האט מען געטון ביידע זאכן, אז מ'האט עס מיידד געווען און איינער האט עס געדינט פאר עבודה זרה. איז מיידד געווען מאכט נישט גארנישט, נאר די מעשה מאכט עס. דאס איז געווען די התקפה מעשה. אן דעם וואס מ'זאל עס אויפשטעלן וואלט אויך לכאורה גארנישט געשען, ווייל ס'איז נישט געווען קיין מעשה, יענע תפיסה די יודעים האבן עס נישט געווענדט. ניין, ווייל ס'איז סתם א לבנה. זעט מען אז לבנה, אז אפילו א לבנה וואס איז יא אפשר א געבויעטע זאך נאך אלץ, די חמה ווערט אפשר אויסגעשניצט.

שטייט נישט אין די משנה "עשה לבנה". ער האט נישט אויסגעשניצט די שטיין פאר עבודה זרה, ס'איז געווען דאך א לבנה. ער האט געטראפן א לבנה און ער האט עס אויפגעשטעלט, איז די אויפשטעלן געווען די מעשה. אזוי זאגט ער, שהתקיפה מעשה. און די אויפשטעלן איז געווען א מעשה. יא, אבער מ'בוקט זיך נישט צו א ליגנדיגע לבנה, נאר צו א שטייענדיגע. די הקמה עלימות איז נישט קיין מעשה.

ביצה — אפילו א קליינע הגבהה

דברי הרמב"ם: "וכן אם זקף ביצה, ובא גוי והשתחוה לה — אסרה."

חייב, דאס איז א ביצה. דאס איז א הלכה. זאגט ער, ביצה ויבוא גוי וישתחוה לה, איז אויך אסורה בהנאה. פארוואס? נישט קיין חילוק. די גמרא זאגט אז ס'איז דא א חידוש אז אפילו א ביצה וואס ס'זעט קוים אויס אז ס'איז

האט ער שוין געזאגט ווען בהמה ווערט יא אסור, און יעצט גייט ער זאגן ווען קרקעות.

זאגט ער, "המשתחוה לקרקע עולם", איינער בוקט זיך צו די קרקע, די ערד, "לא אסרה", ווייל דו האסט נישט געמאכט דערין קיין שינוי, דו האסט נישט קיין תפיסת יד דערויף, דו האסט נישט געהאט קיין הנאה. דאס האבן מיר געלערנט אין אנפאנג פון די הלכה.

פריער האבן מיר געלערנט אין א בארג, אבער דא מיינט ער אפילו נישט א בארג, אפילו נישט דעי גאס, דעי לאט. סתם האט ער אנגעכאפט א בארג ווייל דאס איז אן אפטע זאך, אז בערג, אזוי ווי ס'שטייט "הרים וגבעות", אבער די ווארט איז ווייל ס'איז ערד וואס איז נישט דיינס, ס'איז נישט א חפץ וואס דו האלטסט אין דיין האנט.

וויאזוי קען מען יא אסר'ן א שטיק ערד? אויב מ'מאכט יא דערין א שינוי, מ'טוט עפעס, "חפר בה בור שיח ומערה", ער איז אן עובד עבודה זרה, "אסרה", ווייל יעצט האט ער דאך יא אין דעם א תפיסת יד, ער האט געטוישט און געמאכט און געבויעט. די חלק וואס ער האט געבויעט, יא. און מ'וועט זען ווייטער שפעטער אז ס'ווערט נאר אסור די חלק, און אויב מ'ברעכט עס צוריק, לכאורה ווערט עס צוריק מותר.

מים שעקרן הגל — וואסער

דברי הרמב"ם: "מים שעקרן הגל והשתחוה להן — לא אסרן. נטלן בידו והשתחוה להן — אסרן."

וואס איז מיט וואסער? "מים שעקרן הגל", וואסער איז געווען א כוואליע וואס האט זיך... אוודאי דער גאנצער ים ווערט נישט אסור, אבער אמאל א מענטש וועט טראכטן אז דאס שטיקל וואסער וואס האט זיך ארויסגעשפריצט, אדער וואס ס'לויפט א כוואליע אדער א שטיקל וואסערפאל, און ער האט זיך געבוקט צו דעי שטיקל וואסער, ער וועט טראכטן אז דאס איז דאך נישט קאנעקטעד צו די גרויסע וואסער. אבער ניין, "לא אסרן".

נאר וויאזוי קען מען יא אסר'ן וואסער? אויב ער האט גענומען אביסל פון די וואסער, "נטלן בידו", ער האט אפגעשעפט דארטן אביסל וואסער, און ער האט זיך געבוקט צו דעי ביסל וואסער, "אסרן", ווייל אויף דעם האסטו יא תפיסת יד, יעצט האסטו יא... ס'איז דא א חילוק, ער האט געמאכט אין דעם א מעשה, ער האט גענומען דעי שטיקל, ער האט עס אויפגעהויבן. ער טוט גארנישט מיט די אבן, ער האט עס נאר אוועקגעלייגט, ער האט עס גענומען ערגעץ. דאס איז די גמרא.

מחלוקת הראב"ד בנוגע מים של רבים

דער ראב"ד טענה'ט אנדערש אויך אויף די הלכה. דער ראב"ד טענה'ט אז דאס וואס די רמב"ם האט געברענגט פריער "מים של רבים", "מים של רבים" גייט אפילו עקן הגל. בקיצור, נישט אזוי פשוט. דער ראב"ד האלט אז די ווארט איז ווייל עס איז פיל בעלות, אזוי ווי ירמ'ל בן חמא, אזא סארט זאך. דער ראב"ד טענה'ט, ער ברענגט אז ס'איז דא א מחלוקת אין די גמרא. מען קען זאגן אז ס'איז דא א מחלוקת אין די גמרא, און דער רמב"ם פסק'נט ווי ער פסק'נט.

צוויי פראבלעמען: בעלות און מעשה

אבער דו זעסט אז דא איז דא אזוי ווי דו זאגסט, דא איז דא צוויי פראבלעמען. דא איז דא איין פראבלעם פון אז ס'בלאנגט נישט פאר דיר, אז ס'איז של רבים, אדער ס'איז א בארג, איך ווייס נישט אפשר יעדע בארג איז אפשר א דבר של רבים. און די צווייטע פראבלעם איז אז ער האט נישט געמאכט קיין מעשה. די מעשה וואס מען דארף טראכטן ווי א גרויסע מעשה, ס'איז די עקירת הגל אדער נישט עקירת הגל, גענומען לאות ולמועד וכדומה.

אבני הר שנידלדלו — עובדין במקומן

דברי הרמב"ם: "אבני הר שנידלדלו ועבדן במקומן — מותרות, שהרי אין בהן תפוסת יד אדם."

אקעי, יעצט גייען מיר זען וועגן א בוים, און זיי האבן געלערנט אז מ'קען נישט אסר'ן א בוים. ס'איז דא צוויי מיני ביימער פון עבודה זרה. זיי האבן פריער געלערנט אז ס'איז דא וואס מ'פלאנצט לעבן די עבודה זרה צו מודיע זיין אז דא איז די עבודה זרה, און לכבוד דעם האט מען גע'אסר'ט צו איינפלאנצן אשירה אלענס לעבן בית המקדש. איז דא ווען מ'דינט די עבודה זרה אליין.

זאלן מיר זען, אילן שנטעו, אבער די חידוש דא איז, דאס רעדן מיר לגבי, ווען מיר רעדן נאך אלץ פון די נושא אז מ'קען נישט בעצם אסר'ן א בוים. ס'איז דא א בוים וואס מ'האט געפלאנצט און סתם איז דא א ביימע וואס וואקסט, קומט א גוי און ער דינט עס, ער קען אפלאנטערן, ס'ווערט נישט קיין עבודה זרה. אבער אויב ער האט לכתחילה געפלאנצט פאר עבודה זרה,

הלכה ו' (המשך): אילן שנטעו מתחילה לשם עבודה זרה

Speaker 1:

מיר האבן פריער געלערנט אז ס'איז דא וואס מען פלאנצט לעבן די עבודה זרה צו מודיע זיין אז דא איז דא אן עבודה זרה, און לכבוד דעם האט מען גע'אסר'ט צו איינפלאנצן אשירה לעבן מזבח. דא רעדט מען פון דינען די עבודה זרה אליין.

זאל מען זען, **אילן שנטעו מתחילה לשם עבודה זרה**. דאס רעדט מען דא. מיר האלטן נאך אלץ פון די נושא אז מ'קען נישט בעצם אסר'ן א בוים. ס'איז דא א בוים וואס מ'האט געפלאנצט, סתם ס'איז דא א בוים, ס'וואקסט, ס'קומט א גוי און ער דינט עס, ס'קען נישט ווערן קיין עבודה זרה.

אבער אויב האט ער עס מתחילה געפלאנצט פאר עבודה זרה, דעמאלטס? **אילן שנטעו מתחילה לשם עבודה זרה**, ער האט עס איינגעפלאנצט, ער האט געמאכט די מעשה, ער האט געפלאנצט די עבודה זרה, ער האט באשאפן דעם בוים, ער האט אים געפלאנצט. איז **אסור בהנאה, שנאמר "לא תטע לך אשירה"**. ס'איז מפורש אז ס'איז אסור בתורה, און מ'זאל נישט זאגן אז ס'איז נישט קיין אשירה.

הלכה ז' — אילן שהיה נטוע וגדרו ופסלו לשם עבודה זרה

Speaker 1:

איי, גוט. **הואיל ונטוע**, וואס טוט זיך אויב ס'איז געווען אן איינגעפלאנצטער בוים? מיר האבן געלערנט אז אין אזא פאל הייסט עס נישט, מ'האט נישט קיין תפיסת יד אדם.

אבער ער האט יא געטון עפעס אין דעם, ער האט אים יא משנה געווען. **וגדרו**, ער האט אפגעשניטן צווייגן דערפון, **ופסלו**, ער האט עס אויסגעקריצט לשם עבודה זרה. אפילו **הרכיב והבריך בגופו של אילן**, נישט נאר ווען ער האט זיך געשפילט נאר מיט צווייגן, נאר אפילו ער האט געמאכט א הרכבה און א הברכה.

הגדרת הרכבה והברכה

Speaker 1:

וואס איז צוויי מיני הרכבות? ער האט באהאפטן צוויי ביימער. יא, הברכה מיין איך מיינט אז מ'האט געברענגט פון ערגעץ אנדערש. הברכה, איך געדענק נישט. איינס מיינט מ'ברענגט א צווייטע שטיקל בוים, איינס מיינט מ'ברענגט דעם בוים צו א צווייטע, עפעס אזא זאך.

איך מיינן אז הברכה מיינט ווען ער נעמט א צווייג, אזוי טייטשט ער, מ'נעמט א צווייג און מ'בייגט עס אריין ביז אין דער ערד, אז ס'זאל האקן שרשים, ס'זאל מאכן זיינע שרשים אין דער ערד. און הרכבה מיינט אז ער ברענגט א צווייג פון אן אנדער בוים און מ'קאנעקט עס צו דעם בוים אז ס'זאל זיך קאנעקטן.

דין הסריגים והשאר אילן

Speaker 1:

איז, וואלט איך געזאגט אז ווען די נייע חלק הרכבה האט אנגעהויבן ארויסברענגען, **ויציא ציץ**, נאכדעם וואס ס'האט אנגעהויבן וואקסן דערפון

אויפגעהויבן, ס'איז א קליינע חילוק פון דעם וועג, יענעם וועג, און דאך הייסט די התקפה א מעשה.

חתך דלעת — אראפשניידן א פרוכט

דברי הרמב"ם: "חתך דלעת וכיוצא בה והשתחוה לה — אסרה."

רייט. דער זעלבער זאך חתך דלעת, ער האט אראפגעשניטן א פרוכט, ויצא בה וישתחוה לה, איז דאס אויסשניידן געווען א מעשה, און נאכדעם וואס מ'האט זיך געבוקט איז געווען א מעשה, מיט א עבודה זרה ווערט עס אסור.

השתחוה לחצי הדלעת — ספק אסור

דברי הרמב"ם: "השתחוה לחצי הדלעת, והחצי האחר מעורה בו — הרי זה אסור מספק, שמא זה החצי כמו יד לחצי הנעבד."

השתחוה לחצי הדלעת, א בן אדם בוקט זיך צו א האלבע פרוכט, אבער חציו האחר עם עובדו, ער דינט עבודה זרה, זאגט ער, איך וויל יעצט מקבל זיין ביי די האלב פון די דלעת ביי מיר פאר א גאט. ער האט א קליין פיצע גאט, ער מאכט א פיצע גאט.

דאס איז נישט קיין מעשה שהיה וואס זיי זענען געקומען פרעגן די רבנים. דאס איז די מעשה, די הלכה. דאס איז די גאנצע סיבה קען מען זען. זיי זענען געזעסן ביי חכמים אין בית המדרש, און זיי האבן געטראכט, וואס וועט זיין אז ער וועט זיך בוקן צו איין דלעת פון די ערימה, וואס וועט זיך צו האלב פון די דלת? ס'איז נישט קיין שאלה, עס מאכט זיך. יא. דעמאלטס איז דאך אסור מספק. פארוואס? מספק שמא יחצו כמו ירד לחצי הנהר. ווייל מ'רעדט דא אפילו, למשל ער זאגט איך בוק מ'ך צו די רעכטע האלב פון די דלת, יא? אבער די דלת וואלט נישט געקענט עקזיסטירן, ס'וואלט געווארן שנעל קליע אדער וואס, ס'וואלט נישט... ס'האלט איינס, זיי זענען דאך נאר בעסט פרענדס, איינער לעבט מיט די אנדערע. און אפשר אויך אזוי ווי ס'האלט זיך פריש אזוי לאנג ס'איז איין דלת.

ניין, ס'איז דאך נישט אזא זאך. מ'האט געלערנט פריער ענליך א הלכה, אז א חלק איז אן איסור און א בהמה, די בהמה איז איבערגעלעבט די אנדערע בהמה. דאס איז שוין געווען. ווייל דא איז די שאלה צו ווען מ'מאכט א האלב פון די עבודה זרה צו די אנדערע האלב, ווערט עס אזוי ווי די עבודה זרה'ס גבאי, וואטעווער. יא, די האנט מיינט ער האלט אים, ער איז דער נצרך לו. אבער די גמרא ברענגט א ספק אין דעם, און מ'דארף מחמיר זיין מספק. אויב איינער טרעפט א איד וואס ער וויל זיך בוקן, אזוי ווי ס'איז נאר צו האלב די טיר, זאל ער וויסן אז ס'האלט נישט אויף איין די אנדערע האלב, וועגן דעם האלט ער נישט. פארוואס דארף מען מחמיר זיין? ווייל ס'ווייל ספארן די אנדערע האלב וואס קען עס איז... ניין, אבער ער וויל זיך געבן א שיעור, ער איז א גוי וואס האט געזען אז א איד האט נישט קיין סוגיא, האט ער אים אפגעקומען.

ראיה פון ישעיה — "חציו שרף כמו אש"

ס'איז דא א פסוק אין ישעיה, יא, "חציו שרף כמו אש", וואס ער האט געמאכט לצנות, אז א האלב פון די האלץ וואס ער האט געמאכט פאר זיין געטשקע האט ער גענוצט צו באקן, צו מאכן א פיצא. אבער ס'מיינט נישט דאס, אפשר איז עס נאר א זכר פון יענעם פסוק.

הלכה ו': אילן שנטעו — ביימער פון עבודה זרה

דברי הרמב"ם: "אילן שנטעו מתחילה שיהא נעבד — אסור בהנאה, וזו היא 'אשירה' האמורה בתורה."

אקעי, שוין. יעצט גייען מיר לערנען, ביז יעצט האבן מיר געלערנט אז וואס, וועגן וואסער, וועגן די האלץ, גייען מיר לערנען וועגן ביימער. פאמפקין איז דאך נישט דא אזא זאך, מ'ווייסט שוין. פאמפקין איז עפעס וואס גוים נוצן אלס סימבאליק. אה, וואס איז די מיינונג? נישט דאס, ס'איז א נייערע זאך. דינען דאס נישט, ס'איז מער אלס סימבאליק. אפשר אפילו ס'איז עבודת עבודה זרה. נוי עבודה זרה. יא, אזא זאך.

מען קען זאגן די היברא, ווערט קען זיין אז עס וואלט געהאלפן אפילו אן דעם, אפילו וואס וואקסט נאטורליך.

Speaker 1

נו, וואס זענען די יד פשוטה אדער וואס... ער זאגט נישט, דער יד פשוטה ענטפערט נישט אזעלכע סארט פראבלעמען, ער ברענגט נאר גמרות. איך ווייס נישט. ס'איז א גוטע שאלה, און מען קען לעבן מיט א שאלה. ס'זעט אויס אז אפשר רבנים איז אנדערש פון א וואסער אדער אזאנס זאך. איך ווייס נישט. אבער לאמיר זען דעם שטיקל אין פסקי תוספות. איך ווייס נישט די פשט. וואס דאס טוט דא? I don't know? לאמיר גיין לערנען ווייטער. איך ווייס נישט, איך ווייס נישט וואס ער זאגט אין רמב"ן ווייטער. ניין, ניין, וועגן דעם זאגט ער נישט. איך האב געקוקט אין די גמרא וויאזוי מ'לערנט אפ די פסוק. אקעי, ווייטער. ניין, בקיצור, לאמיר לערנען ווייטער.

הלכה ז' (המשך): אילן שהיטו פירותיו לבית עבודה זרה (סימן פון אשרה)

Speaker 1

אילן, א נייע עצה, דאס איז אפשר א זייטיגע הלכה, ס'איז לכאורה א ידיעה בעלמא די הלכה. ס'איז דא אפשר א סארט בוים, א בוים וואס אונז ווייסן נישט אז מ'דינט פאר דעם עבודה זרה, אבער וואס א איד ווייסט יא איז אז די גוים היטן אפ די פירות פון דעם בוים, און זיי זאגן אז זיי גרייטן עס אן, זיי זענען מכוון לאזן זיי זיין שייך לבית עבודה זרה פלוגי, זיי גייען מאכן פון דעם ביר פאר די און די קירכע.

און זיי מאכן טאקע די ביר בשעת שנוסרים ועודרים, הרי זה אילן אסור בהנאה. זאגן זיי, מען איז דן מדין, זיי ווייסן אז די אילן איז אסור בהנאה. פארוואס? סתם אזוי וואלט עס נישט געווען אסור בהנאה, נאר די פירות וואס וואקסן נאכדעם.

אה, ניין, ער זאגט אז מ'זעט אז ער דינט עס, ער זעט אז ער האקט עס, ער היט זיינע פירות. אבער ער זאגט אבער די הלכה אז סתם מושיב אשרה, לפיכך חותם רושם כך, שזה חוקה של אשרה. אויב טוט מען אזוי איז א סימן אז ס'איז יא עבודה זרה צו וואס מ'דינט, ווייל פון אן אשרה בוים איז וואס זיי מאכן, די מנהג איז פון עבודה זרה איז אז מ'מאכט אן אשרה, וואס אן אשרה איז דאס וואס מ'לערנט פריער, איז נאכדעם מיט גילוי שערות, וואס דאס איז בעצם דינט ער עס.

אבער חוץ פון דעם איז דא א מנהג אז פון די אשרה נוצט מען נישט די פירות, נאר דאך מאכט מען נאכדעם ביר. און וואס טרינקט מען לכבוד יום טוב, וואטעווער, לכבוד חגא? סתם א מין בראפן.

דיגרעסיע: וואס איז ביר?

Speaker 1

ביר מאכט מען געווענליך פון בארלי. אמאל געציילט, אין די גמרא שטייט, רעדט מען כמעט אלעמאל פון שיכר, רעדט מען פון תמרים. איך ווייס נישט וואס ס'איז, עפעס א סארט, זעט אויס, פערמענטעד תמרים, וואס רייט עלי ווייס איך? היינט מאכט מען פון בארלי געווענליך. אויך אין די גמרא איז דא פון בארלי. ס'איז א סארט, ס'איז א סארט טרינק.

איך האב געזען די וואך אין בעל שם טוב, אז דער בעל שם טוב האט געזאגט אז א ביר קען מען נישט מאכן כל היום. אויב איינער האט א שאלה און ער איז געדענקען. אויב ער שאפט א ביר פון תמרים קען מען יא. דאס רעדט מען פון אונזערע ביר.

Speaker 2

יא, זאג אריין ווייטער.

Speaker 1

אקעי, קיצור, דאס איז אינטערעסאנט, דאס איז סתם א דין וואס ווערט געברענגט אין די גמרא. די גמרא ברענגט עס אז עפעס איינער האט אים געזאגט, צווי די פומבדיתא, אן עצה אזא, וואס ווייס איך? ס'איז א חזקה, אזויווי אלע חזקות, אויב מען זעט אזוי ווייסט מען אז ס'פירט זיך אזוי.

נייע צווייגן, וואלט איך געטראכט אז אין אזא פאל האט ער דאך יא געמאכט ממש א טשענידזש אין דעם בוים.

אבער ס'איז נאך אלץ די זעלבע הלכה. דער יסוד, דער עצם אילן, איז דאך שוין געווען טנוע פארדעם, איז דיין הוספה קענסטו טאקע אסר'ן, אבער אין דעם עצם בוים האסטו נאך אלץ נישט קיין תפיסת יד אדם.

איז גורם אז די סריגים, קענסטו אפשניידן די סריגים, די חלק וואס איז געווארן עבודה זרה. די וואס איז געווארן נאכדעם, האסטו טאקע א תפיסת יד אדם וואס האט עס געמאכט פאר עבודה זרה, אבער שאר אילן איז מותר, אין די עץ בוים איז נישט געשען קיין טשענידזש, איז עס מותר.

דין המשתחוה לאילן

Speaker 1

וכן המשתחוה לאילן, אילן וואס האט שוין נטיעות מתחילה, אף על פי שלא נאסר גופו, אפילו דער בוים ווערט נישט נאסר, אבער די וואס וואקסן נאכדעם, די סריגים, די צווייגן, און די בלעטלעך, און די לולבים, און די פירות וואס איז נישט געמאכט צו עסן, און פירות, געהעריגע פירות, שיוצא כל זמן שנאבד, וואס וואקסט יא נאכדעם וואס מ'האט אנגעהויבן דינען, דאס איז דאך שוין יא נאך די עבודה זרה.

דער בוים איז קודם לעבודה זרה, האט עס נישט מיט דיר א שייכות. די זאך האט דאך געשען שוין, עס איז שוין געוואקסן נאכדעם וואס דער בוים האט שוין געהאט עפעס א חלות עבודה זרה.

איז ראוי לאסורן בהנאה.

קשיא: פארוואס ווערן די סריגים אסור אן א מעשה?

Speaker 1

דאס איז שווער, ווייל מ'האט דיר פריער געלערנט אז מ'דארף מאכן א תפיסת יד, דא זעט מען אז עפעס איז נישט אזוי סימפל. פארוואס זאגט מען נישט אז איך ווייס, א קרקע עולם וואס וואקסט נישט? נאר מ'טרעפט אן אנדערע וועג. מים, די וואסער וואס האט זיך אנגעהויבן צו קומען נאכדעם וואס זי האט זיך געבוקט, איז נישט נאסר. נאר ביי א בוים איז עפעס דא דער דין. פארשטייסטו וואס ער פרעגט?

פריער לערנט ער אז ס'דארף זיין א מעשה, דא זעט מען אז ניין, אז מ'בוקט זיך, און די חלקים וואס איז געווען ביז דעמאלטס ווערט נישט נאסר, אבער די חלקים פון די בוים וואס וואקסן ארויס נאכדעם, זעט אויס אז עס ווערט נאסר.

Speaker 2

אינטערעסאנט, א מינוט צוריק האט מען געזאגט אז מ'דארף מאכן א מעשה.

Speaker 1

יא, טאקע אינטערעסאנט. ווייל אויב די גאנצע בוים איז נישט... וואו זאלן מיר צומיר געווען די נייע צווייגן? אין די בוים. זאגסטו אז די בוים איז נישט געווארן נאסר. דיין בוקן האט נישט געמאכט די נייע צווייגן.

Speaker 2

וואלט די פאל געווען ווען ער האט געשניטן און ער האט געמאכט הרכבה און א ברכה?

Speaker 1

דאס איז וואס איך האב פארשטאנען, אז מ'דארף מאכן א מעשה.

Speaker 2

יא, אינטערעסאנט.

Speaker 1

און אויך א ביסל די פריערדיגע שטיקל וואס פעלט אויס בכלל צו זאגן די סריגים ועלים כל זמן שנאבד, דאס קומט דאך אין די נעקסטע שטיקל.

Speaker 2

הלכה ח – אילן שמעמידין תחתיו עבודה זרה (משמש)**Speaker 1**

יעצט גייען מיר לערנען, אזויווי דו האסט געזאגט, די צווייטע סארט אילן, נישט די אילן וואס מען דינט. ביז יעצט האבן מיר געלערנט אילן וואס מען דינט. יעצט גייען מיר לערנען אן אילן וואס מען דינט נישט בכלל, נאר אן אילן וואס איז א... מודעה אז דא איז דא עבודה זרה. ס'איז געמאכט צו אנאונסן, אדער א משמש פון עבודה זרה, אדער ס'איז זיין א צל אויף די עבודה זרה.

אילן שנוטעים תחת עבודה זרה, כל זמן שהיא תחתיו הרי הוא אסור בהנאה, ווייל דער אילן הייסט א משמש פאר עבודה זרה.

דיון: פארוואס ווערט דער אילן מותר ווען מ'נעמט אוועק די עבודה זרה?

Speaker 1

און אויב דעם העלפט נישט, אז מ'זאגט נישט אז דער אילן איז אסור ווייל ס'איז אליינס א חפצא פון טומאה, דאס וואלט מען נישט געקענט זאגן ווייל ס'איז אויף דעם פשט איז עס א ידים. אבער א משמש קען עס יא זיין, זעט אויס. יא, איך ווייס נישט. איך בין טועה, דער אילן זעט מיר אויס מער קאמפליקירט, ס'איז שוין א צווייטע זאך אזא אילן, אז די וועג וויאזוי ער איז אסור אפילו מ'טוט נישט גארנישט דערמיט.

סאו איך ווייס נישט. אבער ס'איז נאר אסור **כל זמן שהיא תחתיו**. די רגע מ'נעמט עס אוועק, קוק, די רגע מ'נעמט עס אוועק, **נטלה מתחת עבודה זרה**, די גאנצע אילן איז מותר. **נטלה מתחת עבודה זרה, הרי זה מותר.**

Speaker 2

פארשטייט נישט די משנה?

Speaker 1

אה, די קשיא איז די משנה. **אילן שנוטעים תחתיו** מיינט וואס מען האט געפלאנצט כדי צו לייגן אן עבודה זרה. סאו מ'רעדט אויף אן **אילן שנטעו**. אבער ס'שטימט נישט מיט די פריערדיגע הלכה. נאר **כל מה שתחתיו**.

אה, ווייל מ'האט עס איינגעפלאנצט צו זיין א משמש פאר עבודה זרה. ממילא, ווי לאנג ס'איז א משמש איז עס אסור. איינמאל ס'איז מער נישט קיין משמש, איז עס צוריק סתם א בוים, איז עס צוריק א חלק פון נעטשור.

מיט דעם איז עס אנדערש ווי אנדערע זאכן. אנדערע זאכן וואס איינמאל ס'איז געווען משמש, דארף מען עס ממש מבטל זיין.

בקיצור, די קענסט די משנה מותר זיין, אז ער האט געזאגט די תירוץ וואס ער האט געזאגט, אבער **נתבטלה עבודה זרה**, איינמאל מ'האט אוועקגענומען די עבודה זרה, איז ער ריזן מיט'ן פנים, **שהאילן עצמו לא נעבד**. ווייל די אילן איז נישט געווארן נעבד.

טאקע אזוי, ווען מ'וואלט ווען געדינט די אילן אליין און ער וואלט געווען לכתחילה געווען לשם דינען, וואלט נישט געהאלפן אפילו מ'האט מסטאפ דינען, מ'איז געווארן נמאס, מ'איז געגאנגען געטראפן אילן נואש, מ'האט אנגעהויבן דינען, וואלט נאך אלץ געבליבן עבודה זרה, מ'וואלט געדארפט טון נאר דין ביטול.

אבער ווען ס'איז נישט געווען עבודה זרה, ס'איז נאר געווען א משמש פאר עבודה זרה צו מאכן אז ס'זאל זיין א צל, נאר ווילאנג ס'איז א צל איז עס אסור.

קשיא: פארוואס זאגט דער רמב"ם נישט "שנתיאשו הבעלים"?

Speaker 1

יא, ס'איז נישט קלאר. די קענסט די משנה מותר זיין, איז א פראבלעם מיט די הלכה, ס'שטימט עפעס נישט אזוי גוט. די משמש... ס'זענען דאך דא אנדערע דעות, און לויט די אנדערע דעות האט די רמב"ם דאך געדארפט פסק'ענען, מ'דארף עס נתייאש זיין, און כולל. ער זאגט נישט דא "שנתיאשו הבעלים מכך". אפשר מיינט ער דאס, אבער ער זאגט עס נישט קלאר.

הלכה ט – בית שבנאו מתחילה לעבודה זרה / המשתחוה לבית בנוי

Speaker 1

אקעי, וואס איז מיט די זעלבע זאך א בית? אבער דאס איז די הלכה וואס די רמב"ם זאגט ביי די משנה. **בית שבנאו מתחילה לכך, א בית עצמו נעבד**, ער בויט א בית וואס מ'זאל דינען צו די בית.

אה, דאס זאגט ער יא קלאר, מ'דארף... אה, ביי דעם איז... ס'דארף זיין... יא. די זעלבע הלכה. אקעי, ס'איז די זעלבע געזאגטע הלכה. ס'איז די זעלבע דריי הלכות. לאמיר זען די זעלבע געזאגטע דריי הלכות.

אויב מ'האט געבויט א הויז לכתחילה אז מ'זאל דינען דעם הויז, "ברוך אתה הויז" זאגט דער גוי, איך ווייס וואס. אדער... אה, און כתום זאגט ep **וכן המשתחוה לבית בנוי**. אדער ס'איז דא א הויז און מ'בוקט זיך צו די הויז, **הרי זה אסור בהנאה**.

דיון: חילוק צווישן בוים און הויז בנוגע תפיסת יד אדם

Speaker 1

א הויז האט יא דאך תפיסת יד אדם. אבער ווייל לכתחילה האט א מענטש'ס אינטענט געווען, ס'איז געווען לכתחילה אז ס'זאל זיין עבודה זרה, ס'זאל זיין פאר פירות. אבער א נארמאלע בוים, וואס מ'איז נתייאש נאכדעם איז מען עובד, אפשר ווערט עס יא אסור, ס'ווערט תפיסה מכאן ולהבא, אזוי האט דאך די רמב"ם געזאגט. ווייל ס'איז א מענטש'ס אינטענט געווען, ס'איז נישט קיין בארג וואס קיינער האט קיינמאל געטאטשט.

ס'איז צוויי אנדערע סארטן תפיסת יד אדם, דו פארשטייט? ס'איז דאך אנדערש ווי א הויז, יא, מ'קען הערן. טאקע א מענטש האט כאטש א שייכות דערצו, יא. מ'קען זאגן א חילוק, אבער ס'סאונדט עפעס אזוי. איך זע אז א אילן איז און די זאמד און די זון און די וואסער. ס'איז דאך א חלק פון די... וואס מען האט הנאה פון די ערד דארט.

Speaker 2

אקעי, וואס איז אפשר געווען די זאמד?

הלכה ט' (המשך): ציור וכיור על בית – חידוש לשם עבודה זרה

ס'איז צוויי אנדערע סארטן אין תפיסת יד אדם, רייט? ס'איז דאך אנדערש ווי א הויז, יא, מ'קען הערן. ס'איז טאקע א מענטש, ס'איז דאך א שייטה דערין. יא, אמת, מ'קען מאכן א חילוק, אבער ס'סאונדט עפעס אזוי. איך זע אז א אילן איז... מ'האט פריער געלערנט אז א אילן איז א זיווי זיווי גורם, ווייל ס'האט די ערד, און די זאמד, און די זון, און די וואסער. יא, די גבי די... וואס מ'האט הנאה פון די ערד דארט.

אקעי, וואס איז עפעס געווען... **רואה בנוי**, ס'איז געווען א געבויטע הויז, און מ'האט עס אויסגעפוצט, מ'האט עס געפעינט, און געמאכט שיינע ציורים לשם עבודה זרה, עד כדי כך וואס ס'איז געווארן אויפגעפרישט, די הויז איז געווארן א נייע, ס'האט באקומען א נייע לוק. איז די עצם הויז אליין נישט געווארן אסור, ווייל די הויז איז נישט געווארן... פארוואס נישט? א מינוט צוריק האט ער געזאגט אז **משתחוה לבית בנו אסור בהנאה**. ער זאגט ער ניין, נאר **נטל מה שחידש, והחידוש אסור בהנאה, אבל שאר הבית מותר**. אפשר דינט ער נאר די ציורים? ער דינט נאר די שיינקייט. ער דינט די שיינע הויז. ס'איז עפעס אזוי. די הויז, די קאלע עקל'דיגע הויז, דינט ער נישט. ער דינט עס נאר מיט א שיינע הויז. מאכט עס, נעמסט אוועק די כיור וציור, איז עס מותר. עפעס בין איך מיסינג די בעיסיק למדנות דא, די הגדרה פון די אלע הלכות. נישט קלאר.

הכניס עבודה זרה לתוך הבית – דריטער אופן

וואס איז מיט... אה... **הכניס**? יא, אקעי. לאמיר האבן אביסל קלאר די דריי הלכות. נאכדעם, וואס איז די דריטע אופן? וואס ער האט נישט געדינט א הויז בכלל, נאר ער האט אריינגעלייגט אן עבודה זרה לתוך הבית. דעמאלטס איז די זעלבע הלכה אזויווי די אילן, וואס איז נישט קיין עבודה זרה אליין, נאר א משמש עבודה זרה. אבער איינמאל מ'האט עס ארויסגענומען, איז די הויז צוריק מותר.

טאר נישט. אלא מאי, אז ער לאזט אריין אין זיין שטח, א שיעור ספעיס. איך פארשטיי אז די ווארט איז ווארט. אז ער האט הנאה וואס ער האט א גוטע וואנט, אויף דעם איז די עצה אז מ'זאל נישט הנאה האבן פון די וואנט. אבער זיי זענען מיר מסביר אז די עצה איז אז ער זאל מאכן די וואנט מיט רעיווע. אז ער זאגט איך בוי די. עס זעט אויס, אזוי פארשטיי איך נישט אזוי גוט די ספרים פון די הלכה, אבער עס זעט אויס אז פשט איז ער דארף צוריקן, עס שטייט נישט וויפיל ער דארף צוריקן. כאילו עס איז דא שלום. לאמיר זאגן אן אמה, טפח, איך ווייס נישט.

יעצט האט דער עבודה זרה געקענט זאגן, אקעי, איך האב נישט קיין וואנט, ווייל די וואנט איז ביי די איד'ס פראפערטי. מ'קען זאגן ער האט גראדע הנאה, אבער דאס איז נישט דאס די פראבלעם. ער האט הנאה פון די שטח. ער האט אבער יעצט באקומען מער שטח. דער איד האט זיך בעצם מוותר געווען פון זיין... ניין, נישט מוותר. אז אויף יענע פלאץ לייגט ער אריין... ער זאל לייגן זאכן וואס... אז מ'זאל נישט הנאה האבן פון דעם שטיקל שטח. **כדי שלא ירחיב את בית עבודה זרה.** ער זאל נישט מרחיב זיין בית עבודה זרה.

דיגרעסיע: צואה אלס קאלעקציע

ווייל דער וועט זיין זייער ברוגז, אז ער ווארפט אריין צואה ביי זיין פראפערטי, זיי קענען גארנישט טון. פשט איז אז ס'איז נישט געווען ביי אים סתם עבודה זרה. ער מיינט צו זאגן זאכן וואס איז נישט שוין. ער האט אנגעכאפט קוצים, צואה. ער מיינט נישט די ווארט אין די ענין פון שמוציגע זאכן. עס זעט די טעם. יא, מענטשן פלעגן האבן צואה. יא, מ'פלעגט אין הלכה, אין השתתפות זעט מען די... מענטשן האבן געהאט א קאלעקשן פון צואה פאר זייערע שדות, איז א לשון. עס איז א... דבר הכסוי בה. די ווארט איז, אז ער זאל נישט הנאה האבן פון די ליידיגע ספעיס.

כותל של שותפות — יחלקו

אויב ס'איז נישט זיין וואנט וואס העפענט צו זיין אז די אנדערע זייט איז דא עבודה זרה, נאר ס'איז עקטשועלי כותל של שותפות פון כותל של עבודה זרה, יחלקו, מעכצעל מעכצעל. דעמאלטס צעטיילט מען די וואנט אין האלב, **מחצה שלו מותר בהנאה**, ס'איז שוין צעטיילט אין די דיקקייט, יא, ס'איז דיק א טפח, **מחצה שלו מותר בהנאה, ושל עבודה זרה אסור.** און דעמאלטס ווען ער גייט עס בויען, ווען ער בויעט זיין חלק, לכאורה האט ער זיך אויסגעשמועסט מיט די עבודה זרה, און די עבודה זרה דארף אים צאלן האלב.

ס'איז נישט אזוי גוט מסביר.

אבניה ועציה ועפרה של הכותל אסור בהנאה

נאכדעם זאגט ער די נעקסטע לעצטע זאך, **אבניה ועציה ועפרה** פון עבודה זרה, פון די כותל. וועלכע אבניה ועציה ועפרה? פון דעם כותל וואס איז אראפגעפאלן. ודאי מוז מען שוין זאגן אז ס'איז נישט עבודה זרה. און פארוואס זאגט מען נישט אז האלב איז מותר? יעדע שטיקל איז א ספק עבודה זרה, איז א ספק אסור.

אבניה ועציה ועפרה של הכותל אסור בהנאה. פארוואס איז אלעס אסור? ווייל די אבניה ועציה ועפרה וואס איז געווען ארויף פון די חלק של עבודה זרה איז אסור. ס'שטייט שוין אזוי, א מענטש, די וואנט איז אראפגעפאלן, סא דו דארפט רעכענען אז האלב וואנט איז מותר און האלב וואנט איז אסור. ממילא דארפטו פון די מפולת, פון די חלק וואס איז צעבראכן, דארפטו אראפגעקענען אז האלב איז עבודה זרה. דו קענסט נישט איבערבויען די וואנט, נאר דו קענסט נאר איבערבויען האלב פון די וואנט, ווייל די אבניה ועציה ועפרה איז אסור בהנאה. נישט קלאר טאקע. דו זעסט אז דער מפרש וואס ער ברענגט, ער ברענגט אז רש"י האט בכלל אן אנדערע פשט אויף די גמרא.

איך זאג, אבניה ועציה ועפרה קען זיין א גוטע המשך פון די ווארט אסור. **של עבודה זרה אסור**, ממילא ווען די וואנט איז אראפגעפאלן קען ער נישט נוצן האלב פון די אבנים, עצים און עפר. אקעי, אבער האלב איז דאך זיינס,

סא וזעט אויס אז די ציור וכיור, רייט, מ'מיינט אז מ'דינט נישט די הויז אליין, מ'דינט נאר די ציורים פון די הויז. און אזוי לכאורה וואלט מען געזאגט. ס'איז זייער ענליך צו א בוים, וואס מ'האט די צווייגן, פון די נייע צווייגן ווערט אסור. אזוי סאונדט עס.

הלכה י: אבן שחצבה לעבודה זרה

אקעי. **אבן וואס מ'האט אויסגעהאקט, מ'האט אויסגעשניטן לעבודה זרה,** מ'האט אראפגעשניטן פון א בארג א גרויסע שטיק אבן צו דינען, איז איר הנאה, ווייל ביים עס אראפשוניידן האט מען עס אפגעשניטן לשם זה. אבער אויב ס'איז שוין געווען א חציבה, וואס ס'איז שוין געווען אויסגעהאקט, און מ'האט עס נאר **ציירה וחקקה**, מ'האט נאר עס שוין געמאכט כדי מ'זאל עס דינען, איז **אפילו ציירה וחקקה בגוף האבן, אפילו אויב די ציור איז געווען אין די גוף האבן, נישט אז מ'האט נאר געפעניט, איז נישט די גוף האבן אליין, איז נאר די הוספה ווערט אסור,** און ווען מ'וויל קען מען צוריקניצן די עצם שטיין, נאר די וואס מ'האט צוגעלייגט, די ציור וכו', דאס איז אסור.

זאגט ער, דאס איז ווי עס איז הנאה, הוה הנאתה שהיה עובד, די ציורים האט מען דאך געמאכט אזוי אז כדי מ'זאל דינען פאר דעם עבודה זרה, איז די חלקים ההם אסורים, אבער שאר האבן, מיט די עצם שטיין אליין, איז נישט געשען קיין טשעינדזש אין די שטיין אליין. דאס הייסט, אפילו ס'איז געווען א טשעינדזש, דאס קען מען מאכן אויסגען טשעינדזש, ווייסטו, מ'האט עס נישט געהיטן די שטיין אליין, אפילו ציור אבן עצמה, איז ווייטער זעט מען אז מ'דינט די אבן המצוירת, מאכט עס צוריק פאר א פשוט'ע כלי אבן, א פשוט'ע אבן, דעמאלטס איז עס צוריק מותר. נישט צוריק, ס'איז קיינמאל נישט געווען אסור ווייטער. יא, יענע שטיין באשר היא שטיין איז קיינמאל נישט געווען אסור.

אבן שהעמידו עליה עבודה זרה — משמש

און די זעלבע זאך איז **אבן וואס איז נישט אן עבודה זרה אליין, נאר ס'איז א משמש,** ווי למשל פאר א סטענד, **אבן שהעמידו עליה עבודה זרה, הרי זה אסור כל זמן שהיא עליו,** ווילאנג די עבודה זרה איז אויף דעם איז די שטיין אויך אסור אלס משמשי עבודה זרה, אבער **סילק עבודה זרה,** מ'האט עס אוועקגענומען, איז די שטיין ווייטער מותר.

הלכה יא: מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה זרה ונפל

יעצט גייען מיר לערנען אן אינטערעסאנטע מעשה, דאס איז שוין ממש וואס מ'האט געפרעגט וואס ס'מאכט זיך ביי אידן. מיין פריערדיגע הלכה איז אויך געווען א מעשה, אבער זאגט ער דא, דאס איז ממש א פראקטישע פראבלעם וואס מ'טוט. איך האב נישט פארשטאנען די הלכה אויך, איך האב עס שוין פארגעקוקט אביסל דערפאר, איך האב נישט פארשטאנען די הלכה אזוי געהעריג פאר אלע פרטים, אבער לאמיר זען וואס ס'שטייט.

מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה זרה ונפל, א מענטש האט געהאט א בית גלייך לעבן די בית עבודה זרה, און די וואנט איז אראפגעפאלן. דאס הייסט, די וואנט נוצט פאר ביידע הייזער, ער האט דא איין וואנט צווישן די הייזער. **אסור לבנותו,** ער טאר עס נישט בויען, ווייל ווען ער בויעט צוריק זיין וואנט, בויעט ער א וואנט פאר די בית עבודה זרה. ער מיינט א כבוד, אבער למעשה איז ער מהנה עבודה זרה. אז ער האט א מקושלת שותפות מיט זיי.

קושיא: פארוואס איז דאס נישט שותפות?

קייץ די עושר, וואס דארף ער שטוב? עס איז נישט א שותפות, ווייל די נעקסטע הלכה שטייט אויס די שותף. זעסט דאס מיין פראבלעם. ס'זעט אויס אז זיין הויז איז ביז די וואנט, און זיין פראפערטי איז אינגאנצן זיין, אבער די מעשה איז אז די עבודה זרה איז אויף די צווייטע זייט פון די וואנט.

עצה: כונס לתוך שלו

אהא, קייץ די היתר, **כונס לתוך שלו,** ער לאזט אריין אין זיין שטח. ער בויעט, אבער די עבודה זרה גייט דאך נאך אלץ הנאה האבן אז ס'איז דא א וואנט. איז דא אן עצה פון די רבי עקיבא אייגער. אויב איז אזוי, וועלן זיי הנאה האבן פון די וואנט, איז דאך לכאורה די ערשטע הלכה זאגט אז ער

איז נישט אזוי שווער צו פארשטיין, ווייל למעשה דינט מען דאך דעם סטאק, ס'איז דאך נישט זיינס, ס'איז דאך יא זיינס.

אבער ס'איז יא דא א ספעציעלע מצוה אדער א ספעציעלע פסוק אויף דעם. ער זאגט, וכל ציפויי עבודה זרה אריין בכלל. וואס איז די גדר פון ציפויי עבודה זרה? א זאך וואס מ'מאכט פאר שיינקייט איבערצודעקן עבודה זרה. ס'איז די גדר נישט פון עבודה זרה אליין, נאר ס'איז די גדר פון משמשי עבודה זרה, פון שיינקייט פון עבודה זרה. אז מ'רעדט פון זיינס, איז אפילו נישט אויפ'ן בארג, סתם אזוי.

סא דאס איז אן עקסטערע הלכה פון ציפויי עבודה זרה, און דאס זאגט ער, דאס ווערט עבודה זרה בטל.

ביטול עבודה זרה של גוים

זאגט דער רמב"ם: **"עבודה זרה של גוים שביטוליה גוים קודם שתבוא ליד ישראל"** — דאס איז די עבודה פון בעיור חמץ, סתם איז נישט עקזעקטלי. עבודה זרה של גוים שביטוליה גוים קודם שתבוא ליד ישראל, עבודה זרה פון גוים וואס גוים האבן עס מבטל געווען, זיי האבן געמאכט אויס עבודה זרה, נאך פאר ס'איז אנגעקומען צו די הענט פון די אידן — **הרי זו מותרת בהנאה, שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש, ולא אמר פסיליהם, אלא פסילי אלהיהם, כל זמן שהם אלהיהם. אבל אם ביטולם, הרי אינן אלהיהם.**

אבער אם ביטולם, ווען ס'איז שוין נישט פסילי אלהיהם, מ'דארף עס נישט פארברענען. גויאישע געצקעס וואס מ'פארברענט, גויאישע זאכן וואס זענען אמאל געווען געצקעס, געוועזענע אלהיהם, דאס דארף מען פארברענען באש. וואס שוין געווען מבטל, לאמיר זאגן, אן עבודה זרה.

עבודה זרה של ישראל — אינה בטלה לעולם

דאס איז אבער דא א גוי. פריער האבן מיר געזען אז א איד איז אנדערש. אז א איד איז ווייניגער חכם ווי א גוי, עס איז געוויסע זאכן, איך געדענק נישט. ס'איז א חשמונה, ס'איז יענע וואס ס'איז אזא זאך, איך געדענק נישט.

דא גייט מיר זען אז א איד איז ערגער, ווען א איד דינט עבודה זרה איז ער ערגער ווי א גוי.

פארוואס? עבודה זרה של ישראל אינה בטלה לעולם.

א איד קען נישט מבטל זיין זיין עבודה זרה.

האסטו געוואוסט? א איד קען נישט מבטל זיין עבודה זרה.

נאך מבטל עבודה זרה, ווי אזוי איז איינער מבטל עבודה זרה?

הסבר: פארוואס א איד קען נישט מבטל זיין

ס'שטייט אז דער פשט איז אז די אידן, אזוי זעה איך ער ברענגט, אז אידן זענען ערנסטע מענטשן, יא. א איד איז נישט קיין לייכטיזיגער. ער זעט אז ס'קומט א פרומער, ס'קומט א צווייטער, ער נעמט עס אוועק, זאגט ער, אקעי, איך האב עס מבטל געווען. מיינט עס אבער נישט ערנסט, ער האלט אמת'דיג אז ס'איז אן עבודה זרה. ממילא טראסט מען אים נישט.

משא"כ א גוי, א גוי איז גארנישט. א גוי, איין טאג איז עבודה זרה, און מארגן כאפט ער נישט. ער איז נישט זייער שטארק. דער איד האט ער געוואוסט, ער האט געוואוסט אז ס'איז עבודה זרה, אבער א איד לאזט זיך נישט, א איד איז אן עקשן. אזוי מיינעך.

שותפות פון איד און גוי

למשל, דו וועסט זען אז אויב א איד האט א שותפות מיט א גוי אין אן עבודה זרה, וואלט איך געטראכט אז אפשר דער גוי איז שותף קען עס מבטל זיין. אבער ניין, דער חלק דערפון געהערט דאך צו די איד, און דער איד איז נישט מבטל. **אין בטולה מועיל כלום, אלא אסורה בהנאה לעולם.**

און וואס טוט מען? מען איז עס גונז, מען דארף עס גונז זיין, כדי קיינער זאל נישט נכשל ווערן. גונז זיין מיינט לכאורה פארברענען, אדער באגראבן, אז קיינער זאל נישט... די זעלבע הלכה איז דאך דא, סתם פארוואס שטייט גונז זיין?

ער קען עס עניוועי נישט נוצן. לאמיר זאגן די עבודה זרה האט אויפגעהערט קערן, איך ווייס נישט וואס. ער וויל יעצט איבערבויען די וואנט, דארף ער געדענקען אז די האלב וואנט איז עבודה זרה. און מילא ער טאר נישט הנאה האבן פון די אבנים עצים ועפרים. לאמיר זאגן אפילו דאס איז טאקע געווען זיין באופן אז די עבודה זרה איז אוועקגענומען געווארן פון דארט. אבער היות דער האלב פון די וואנט איז געווען א וואנט פון עבודה זרה, ווייל פון יענע זייט איז נישט פון עבודה זרה, יא, דאס איז אפשר א חילוק. אז דאס איז אינטערעסאנט, עס איז אינטערעסאנט אז עס רעדט זיך פון יענע האלב טאקע. אזוי זאגט דער רשב"א, ער זאגט אז ער מעג נאר נעמען אויב ער קען זיין אבנים, ער ווייסט וועלכע אבנים זענען געווען אויף זיין זייט. אקעי.

דאס איז די הלכה פון די בית. ער ברענגט אז רש"י זאגט, ער האט מיר נישט געזאגט אז רש"י זאגט אז דאס רעדט זיך אז די בית אליינס איז נעבד, נישט נאר א משמש, וואס איז שוין עפעס אנדערש. אז די בית איז... דער רמב"ם האט נישט געזאגט אזוי קלאר, איך ווייס נישט וואס ער ברענגט אויף רש"י.

הלכה יב: כיצד מאבדין עבודה זרה

זאגט דער רמב"ם ווייטער, **כיצד מאבדין עבודה זרה?** יעצט גייט מען רעדן פון די מצוה פון... נישט די מצוה, די מצוה פון איבוד עבודה זרה האבן מיר געלערנט פריער, נאר וויאזוי ארבעט איבוד עבודה זרה? וואס טוט מען צו מבטל זיין עבודה זרה? **שוחק וזורה לרוח**, מען צעמאלט עס און מען שיקט עס צו די ווינט, **או שורף**, אדער מען פארברענט עס, **או מטיל לים המלח**. אפשר ביידע צוזאמען? וואס, די אש? אפשר שורף ומטיל, יא. אזויווי שוחק וזורה לרוין. יא, איך מיין אז עס איז דא א שיינע... ווייל איינמאל דו האסט עס צעמאלן, וואס איז די פוינט פון זורה לרוח? אז איינער זאל נישט נכשל ווערן מיט די שטויב. דאך, ווי גייט די שטויב גיין? צו ערגעץ גייט עס גיין, און דעמאלטס איז עס שוין בטל כולו. יא, עס איז דא א שיינע, און מען קען לערנען ביידע וועגן. איך געדענק נישט וויאזוי מען לערנט פשוט, אבער אזוי זעט עס אויס. אקעי.

ציפוי עבודה זרה שאין בו תפיסת יד אדם

ווייטער. אה, וואס איז מיט די... א נייע הלכה, א נייע הלכה. אקעי. זאגט ער, שטייט, מיר האבן דאך געלערנט ביז יעצט אז א דבר שעומד לתפיסת יד אדם איז אסור. דאס איז אבער נאר... ער זאגט, **א דבר שעומד לתפיסת יד אדם שנעבד** א זאך וואס האט נישט קיין תפיסת אדם, אבער מ'האט געדינט פון דעם עבודה זרה, גיין הרין ובהמה ועילן.

אפילו שעבד עצמו מיט הנאה, אפילו די נעבד האט צוטאטש אז די בוים איז ווייטער מיט הנאה, אבער ציפוי אפשר מיינט אז עס האט נישט דא קיין דין חלות עבודה זרה. עס האט נאר נישט דא קיין דין חלות עבודה זרה אז די בארג זאל נישט ווערן קיין עבודה זרה.

אבער עס הייסט נאך אלץ עבודה זרה לגבי אז אויב לייגט מען דארטן ציפויים, מען באצירט די בארג, הייסט דאס אזויווי ווי מען האט באצירט אויף עבודה זרה ציפויים וואס איז אסור בהנאה.

הלכה יב' (המשך): ציפויי עבודה זרה — דבר שאין בו תפיסת יד אדם

זאגט ער, דא איז שייך תפיסת יד אדם שנאבד. א זאך וואס האט נישט קיין תפיסת יד אדם, אבער מ'האט געדינט פון דעם עבודה זרה, כגון הרים ובהמה ועולה, אפילו שהנאבד עצמו מותר בהנאה — אפילו דער נאבד האט געזאגט אז דער בוים איז ווייטער מותר בהנאה.

אבער ציפויין — אפשר מיינט ער אז ס'האלט נישט, ס'איז נישט דא אזא דין פון עבודה זרה אז דער בארג זאל נישט ווערן קיין עבודה זרה, אבער ס'הייסט נאך אלץ עבודה זרה לגבי אז אויב לייגט מען דארטן ציפויין, מען באצירט דעם בארג, הייסט עס אזוי ווי מען באצירט עבודה זרה — ציפויין איז אסור בהנאה. דאס האט ער געוואלט זאגן, אזא חידוש.

"ואינו בכלל שום שימה אין לו, שנאמר לא תחמוד כסף וזהב עליהם." ווייל די פשוט'ע טייטש איז דאך, כסף וזהב שעליהם. די פשוט'ע טייטש איז דאך, אפילו די תוספות זאגט דאך פשט אויב ס'איז כסף וזהב. נאר ער זאגט א חידוש: אפילו דער עליהם אליין, וואס איז א דבר שאין בו תפיסת יד אדם,

סא, עס מיינט נישט אז מיר ווילן זיך אריינכאפן אין וועלכע שטאפל פון מגייר זיין דעם גוי, מאכן דעם גוי ער זאל נישט גלייבן אין עבודה זרה. די נקודה איז, עס איז א סארט שבירה. דער גוי האט זיך אליין מודה געווען בעל כרחו, אוקעי. ביי א איד, חז"ל זאגן אז אלעמאל בעל כרחו נעמט זיך עס נישט אן. אבער א גוי, עפעס אזוי קוק איך עס אן.

ס'איז מער אזוי ווי שטעל דיך פאר מ'נעמט אן עפעס א פלאץ, און מ'זאגט אים, "זאג אז דו שפייסט אויף דיין גאט." ער מיינט נישט ער, ער זאגט מען איז מבטל די חשיבות דערפון, יא. חזק, זייער גוט, ס'איז געווארן אן חשיבות. זייער גוט.

ביטול עבודה זרה vs. ביטול משמשיה vs. תקרובת

מבטל עבודה זרה איז ביטול משמשיה — מיט דעם איז ער אויך מבטל די משמשי עבודה זרה. די משמשי עבודה זרה קען נאר זיין א משמש, ער איז נישט געווען קיין קרבן. **ביטול משמשיה, אבער מיט דעם ווערט נישט בטל די עבודה זרה** — די משמשיה ווערן טאקע מותר, אבער די עבודה זרה אליין איז אסורה בהנאה עד שיבטל, ביז מ'איז מבטל די עבודה זרה אליין.

תקרובת עבודה זרה אינה בטלה לעולם — אבער תקרובת עבודה זרה קען מען נישט מבטל זיין.

הסבר: פארוואס תקרובת איז אנדערש

רייט, ווייל די פשט איז, אז ס'איז שוין מקריב געווען, ס'איז שוין געווארן א קרבן. אבער תקרובת איז די פשט אז ס'איז יעצט שטייט עס, און ס'איז איינס פון די שיינע זאכן. תקרובת מיינט אז מ'האט געשאכטן, מ'האט געלייגט א פארשן פאר די עבודה זרה. יא, אבער מ'דארף עפעס טון דערמיט. אבער וואס קען מען נישט טון? מ'דארף דאך איבערגעבן די פירות, מ'האט געלערנט אז מ'דארף זיין עפעס א כעין עבודה זרה קמקל, מ'האט געלערנט אז מ'דארף זיין עפעס א שבירה.

תקרובת איז נישט אזא זאך ווי נוי, יא? משמשי עבודה זרה מיינט אזא טישטוך וואס מ'לייגט אויף די עבודה זרה, אזא זאך. תקרובת מיינט אז מ'האט געלייגט א טעלער עסן פאר די עבודה זרה. אבער די פשט איז, וואטעווער די דין איז, עפעס האט מען געטון מיט דעם, און יעצט איז די כלי פון די עבודה זרה האט געגעסן, וואטעווער, ער עסט דאך נישט. סא סאמהאו, סאמהאו מ'איז מדחה מאכן עפעס אן עבודה, איך ווייס נישט, מ'וועט עס זען באלד. עפעס איז געווארן, אבער די תקרובת איז די פשט אז יעצט, די דינסטאג'ס סאפער פון די עבודה זרה איז געווען די זאך. ס'איז נישט אין די פעסט שוין אין א געוויסע זין, אזוי מיינע איך איז די פשט. אבער קען זיין אז סתם אזוי איז די גזירה. ניין, איך מיינן אז ס'מאכט סענס. די גמרא ברענגט פון דעם א פסוק.

די רמב"ם זאגט, ש'שטייט יא, ס'דארף זיין כעין פנים, ס'איז דא אפאר הלכות, ס'דארף זיין... בקיצור, אז ס'איז פשט אז ס'איז א קרבן, איז פשט אז ס'איז א קרבן, ס'איז מקריב צו זיין.

כיצד מבטלה — וואס איז א מעשה ביטול?

אה, וואס מיינט ביטול? אה, ביז יעצט האבן מיר געלערנט וועגן ביטול, האט עס געסאונדט ווי ס'מיינט נאר ער זאגט, "איך קוק, איך בין עס מער נישט מחשיב." ס'איז דא פוסקים וואס האלטן אזוי. דער רמב"ם פסק'נט נישט אזוי, ער זאגט אז ביטול דארף מען טון עפעס א מעשה. מ'וועט זען, נישט נאר אויך ומוכר, מ'וועט זען. לצורך ישראל, ווייל דער איד גייט עס האלטן.

זייער גוט. סא, אבער ניין, ס'איז דא וואס האלטן אז ביטול מיינט אפילו אן א מעשה. דער רמב"ם לערנט אז ביטול איז נאר א מעשה.

מעשים פון ביטול

וואס? קטע ראש אונזה או גדע אצבעה, מ'וועט זען. ס'איז דא אן א מעשה אין די נעקסטע סעיף, ס'איז זייער פשוט. **כיצד מבטלה? קטע ראש אונה או גדע אצבעה** — שפיץ פון די אויער, אדער א שפיץ פון א נאז, אדער א שפיץ פון א פינגער. אזוי ווי אן עבד וואס גייט ארויס בראשי אברים.

ראיה פון יעקב אבינו

ער ברענגט אז ביי יעקב אבינו שטייט "ויטמון אותם יעקב תחת האלה", ער האט גענומען די אלהי נכר און זיי באגראבן. זעט מען אז ס'איז דא קבורה אויף עבודה זרה. מען רעדט מסתם באופן ווען מען קען עס נישט צוברעכן.

אה, די גמרא זאגט, **עבודה זרה של ישראל טעונה גניזה**. ס'איז דא א חילוק, די עבודה זרה של הגוי דארף מען נישט קיין גניזה, אבער עבודה זרה של ישראל טעונה גניזה. דאס הייסט אז דאס איז מער, ווייל ס'איז פארברעכן, ס'בלייבט נאך עפעס די ריה, די אפר, וכדומה. א אידישע עבודה זרה דארף מען באגראבן. אידישע עבודה זרה איז ערגער ווי גוי'אישע עבודה זרה.

ביטול נאך עס קומט צו אידישע הענט

וכן עבודה זרה שבוטלה על ידי ישראל אחר ביטול הגוי — די זעלבע זאך, אז אן עבודה זרה וואס א גוי האט מבטל געווען, און נאכדעם איז געקומען א איד, אפילו אויב דער גוי האט עס מבטל געווען, **אין בטולה מועיל כלום**, ווייל יעצט איז עס שוין די איד'ס עבודה זרה, **אלא אסורה בהנאה לעולם**.

וואס איז די עבודה זרה של ישראל מיינט, און דער איד האט עס מחשיב געווען אלס אן עבודה זרה? ניין, אפילו סתם אזוי. ווייל ס'איז שוין נישט יעצט אין די רשות פון די גוי. א גוי קען נאר מבטל זיין עפעס וואס איז אין זיין רשות. א גוי קען מבטל זיין עבודה זרה, א איד קען נישט מבטל זיין עבודה זרה. **"ואין ישראל מבטל עבודה זרה אפילו ברשות הגוי"**. חוץ פון דעם, קודם כל עבודה זרה של ישראל אינה בטלה, און אפילו אויב יא, איז דער ישראל נישט מבטל עבודה זרה. דער ישראל דארף פארברענען אדער גונג זיין, אבער ער קען נישט מבטל זיין.

ווער קען מבטל זיין עבודה זרה?

א גוי קטן או שוטה, איינער וואס איז נישט מבטל עבודה זרה, נאר א גוי בר דעת. **"וגוי שביטל עבודה זרה, בין שלו בין של גוי אחר, הרי זו בטלה, אפילו אם ביטלה בעל כרחו."** א גוי קען מבטל זיין אפילו א צווייטע גוי'ס עבודה זרה. ער קען עס אפילו טון בעל כרחו, **"אפילו אנסו ישראל לכך, אפילו אם הגוי עשה שלא ברצון"**. א רייעזע בטלה.

דיון: בעל כרחו — פארוואס ארבעט עס?

אינטערעסאנט, מ'זאגט נישט אז ס'פעלט דעם גוי'ס דעת. אינטערעסאנט, ווייל קטן או שוטה וואס דו זאגסט אז ס'ארבעט נישט, ווייל ער האט נישט קיין דעת. דער גוי איז גארנישט א בעל דעת. אפשר איז דא א דין פון "קונה ומוכר על כרחו", אז דער גוי ווייסט אז די עבודה זרה דארף מען מבטל זיין אדער וואס. דאס איז די מורא אז מ'וועט עס פארשטיין אזוי. איך האב געזען איינער זאגט אז מ'קוקט נישט אויף וואס דער גוי טראכט. ער זאגט אז ס'איז בטל, איז עס בטל.

תנאי: דער מבטל מוז זיין אן עובד עבודה זרה

אבער נאר אויב דער גוי וואס איז מבטל איז אליין אן עובד עבודה זרה, יעצט ווען ער איז מבטל האט ער א כח. אבער איינער וואס איז קיינמאל נישט געווען, ער האט קיינמאל נישט גענומען אין דעם, ער קען נישט מבטל זיין.

יא, אבער דאס שטייט אבער, ס'שטייט אין די גמרא אז אפילו ער דינט נישט יענע עבודה זרה. ער איז א פאגאניק, און ער איז מבטל א מרקוליס, איז עס א חילוק. יא, ס'מוז נישט זיין. איינער וואס איז א גוי, א פרומע גוי, א ירא שמים, א מאנאטעאיסט, איך ווייס וואס, ער קען נישט. אבער א גוי וואס איז אן עובד עבודה זרה, דאס איז אלעס.

הסבר פאליטיש: די מצוה פון ביטול

איך מיינן אז די הלכה דארף מען פארשטיין אביסל פאליטיש. אין אנדערע ווערטער, די מצוה דא איז אז די אידן זאלן מבטל זיין די עבודה זרה'ס, צונעמען די גוי'ס עבודה זרה'ס, צוברעכן. אויב דער גוי איז מבטל, איז עס אויך א סארט ביטול. א אידישע עבודה זרה איז אן אנדערע פראבלעם.

העלפט דיך פחסת בפניו אפילו לא חסרה. אבער דו ווייסט נישט. ווי נישט, עס זעט אויס אז עס איז א ביטול, איך ווייס נישט. איך בין נישט זיכער אז דער עושר איז די מעשה. די מעשה איז אפשר א גילוי דעת, אז ער מיינט עס ערנסט. איך ווייס נישט. איך ווייס נישט. מען דארף מדייק זיין.

זיי האבן עס איבערגעלאזט און אזוי ווי אוועקגעגאנגען. זיי האבן עס געלאזט הענגען. זיי האבן עס איבערגעלאזט, אבער **בשעת מלחמה**. אבער אויב זענען זיי אנטלאפן, זיי האבן איבערגעלאזט א בית עבודה זרה, עבודה זרה בשעת מלחמה איז **אסורה**. **בני שנהנו עליה בשעת מלחמה!** זיי האבן עס נאר איבערגעלאזט וועגן מלחמה! זיי זענען נישט געווארן איבערצייגט אז דער עבודה זרה איז גארנישט! ס'איז טייטש אז... למשל, זיי גייען יעצט טראפן דעם איידאלא ווען עס איז דא א מלחמה! נישט קיין ראייה אז זיי האבן אויפגעהערט אים נעמען עהרן! זיי האבן נאר מורא! ס'איז עבודה זרה ווייסן!

עבודה זרה שנשתברה מאליה — שבריה אסורים

אבער **עבודה זרה שנשתברו מאליה**... אבער עבודה זרה וואס האט זיך צובראכן מיט זיך אליין איז נישט קיין ביטול! **שבריה אסורים בהנאה! עד שיבטלוהו!** עס בלייבט די שברים פון די עבודה זרה די שטיקלעך! ווער איז עס מבטל געווען!

ריש לקיש האט ער גע'טענה'ט אז מ'סטרעכט עבודה זרה שנשתברו מאליהן! מסתמא אז זיי איז מבטל געווען! ווייל זיי זאגן דאך ער קען זיך שוין אליינס נישט ראטעווען! מען גייט אים מיך ראטעווען! אבער רבי יוחנן, די גמרא פסק'עט נישט ווי ריש לקיש. און מ'דארף עס אלעס מבטל זיין.

לפיכך, האבן מיר געלערנט שמה, יא, דער אימורין של פרקים וועט איר תלך לאיבוד. דאס הייסט, עס איז צובראכן, אבער מ'קען עס צוריקלייגן, איז **צורך לבטל כל פרק ופרק ופרק**, ווייל עס זאל זיין ממש צובראכן. ווייל אויב מ'האט צובראכן א פאזל איז עס נישט צובראכן, ס'איז געמאכט צו ווערן צובראכן. און אויב מ'האט נאר מבטל געווען איין שטיקל, הייסט נישט בטל די אנדערע שטיקלעך, ווייל מ'איז חושש שמא וועט מען קענען טרעפן דאס צווייטע שטיקל.

דא האבן מיר איין הלכה נאך עבודה זרה, מ'קען נישט מבטל זיין איבר אחד און ווערן בטל כל האיברים, ווייל מיט דעם גייט מען עס נישט קענען צוריקפיקסן אדער גרינג? נישט קלאר. דער רב האט עס מיר מחלק געווען אויף די הלכה. אקעי, מיר גייען גיין ווייטער.

מזבח עבודה זרה שנפגם

דער רמב"ם זאגט ווייטער, **מזבח עבודה זרה שנפגם**, א מזבח וואס מ'איז מקריב אויף דעם קרבנות פאר עבודה זרה, וואס דער מזבח איז געווארן צובראכן, **עדיין הוא אסור בהנאה**, ווייל עס דארף ווערן מער ווי נפגם, ס'איז נישט גענוג, **עד שינתץ רובו בידי גוים**, ביז מ'וועט צוברעכן רוב דערפון בידי גוים.

פארוואס ביי אן עבודה זרה איז גענוג איינער פון די רוב איברים, און א מזבח נישט? ווייל דאס איז די דרך אלץ, מ'קוקט מיט די אויגן. וואס זעט מען? דער גוי, ער וועט נאך אלץ מקריב זיין דערויף, ווייל אפילו ס'איז אביסל נפגם, איז ער נישט מקפיד אויף א פגם פון א מזבח. אנדערש ווי א אידישער מזבח, וואס אויב ס'איז נישט מרובע איז ער נישט מקריב. אקעי, דער גוי איז נישט מקפיד דערויף.

במו שנפגם איז יא מותר. ס'איז דא במוס, ס'איז דא מזבח. במוס איז אבן אחת, ווייל לכאורה דאס איז די ווארט, און ביי אן אבן אחת, אויב ס'פעלט א שטיקל איז עס שוין נישט שייך, מ'קען נישט אויף דעם מקריב זיין. מזבח איז אבנים הרבה, איז עס געווארן א קלענערע מזבח.

אבנים של מרקוליס

אקעי, גוט. ער זאגט, מ'קייץ אבנים למרקוליס, וואס יעדע שטיין איז דאך א משמש פאר עבודה זרה, יא, אבער דאס איז א זאך, מ'ווארפט שטיינער. וויאזוי וועט מען עס אויסווארפן די זרה? **כיון שבורר מן הבנין ומוציאו בחוץ, הרי הוא מותר מיד**. ווייל מרקוליס איז סתם, מ'מאכט א שטח און

א פונקט איז אז ס'ווערט א סניע א גרועה דא. א פונקט איז אז ס'ווערט א גרועה דא. וואס מ'האט פשוט אפגעהאקט א שטיקל, יא. **אפילו "שלא חסר"**, אפילו וואס ס'פעלט נישט ממש, ער האט עס צעקוועטשט.

אדער אויב ער האט עס פארקויפט פאר א איד וואס איז א "צורף" גאלד, וואס צעלאזט די גאלד און ער מאכט דערפון א נייע זאך, האט ער זיך אויך, ער האט עס געטון על דעת אז מ'זאל עס צעלאזן, אז ס'זאל נישט בלייבן די זעלבע זאך — **הרי זו בטיילה**. ווייל די אלע זאכן זענען א שינוי אין די עבודה זרה אליין, אין די גוף פון די עבודה זרה.

וואס איז נישט ביטול

אבער אויב ער האט עס ממשיך געווען, אדער ער האט עס פארקויפט פאר א גוי, אדער פאר א איד וואס איז נישט קיין צורף, ממילא ער גייט עס נישט, דער איד גייט עס נישט צעלאזן, ער גייט עס נאר נוצן אזוי ווי ס'איז. אדער אויב ס'איז ארויפגעפאלן א וואנט אויף די עבודה זרה, און ער האט געלאזט די מפולת ליגן אויף דעם, אבער די עבודה זרה ליגט אבער גאנצערהייט אונטער די וואנט. אדער אויב ער האט עס גע'גנב'עט פון ליסטים און זיי האבן עס נישט צוריק פארלאנגט. אדער ער האט געפיינט די גוי און ער האט געשפיגן אויף דעם עבודה זרה בפניו, אדער דער גוי האט עס געשלעפט צווישן די צואה — **הרי אלו אינן בטיילה**, ווייל די ביטול דארף זיין עפעס א שינוי אין די עבודה זרה אליין.

דיון: גילוי דעת העלפט נישט?

אינטערעסאנט, יא, ס'איז געווען גענוג און נאך פלענטי גילוי דעת, אז די גילוי דעת העלפט נישט, יא. קען זיין אז דאס הייסט נישט קיין גילוי דעת. איך בין נישט זיכער, איך בין נישט זיכער. מ'וועט דארפן אביסל מדייק זיין, מ'וועט עס גיין זען אין די נעקסטע שטיקל, ס'איז נישט אזוי סימפל.

און... יא, זיי האבן יא געזען אז למשל ביי די עבודה זרה וואס איז אויף די מרחץ, און מ'זאגט אז וויבאלד מ'איז משתין בפניו, אז סתם איז עס נישט קיין נעבד, אז דעמאלט איז עס נישט קיין ביטול.

אז דו רעדסט ווען ס'איז נישט זיכער געווען עבודה זרה.

ניין, איך זאג, איך זאג נאך אזא זאך. מ'זאל נישט קענען טראכטן אז דער גוי האט יעצט א שלעכטע מוט, און ער איז ברוגז אויף זיין עבודה זרה, האט ער עס אפשר נאך שוין מבטל געווען.

אה, ס'איז גורם מקלל מגדף. אקעי.

און יעצט, אבער די עבודה זרה שטייט נח אויף די...

אזוי ווי בשעת שלום.

עבודה זרה שהניחיה עובדיה

סאו, סאו אזוי, די עבודה זרה אויף דעם, זאגט ער, מ'גייט אין גאנצן טרעפן עבודה זרה פארלאזט, א פארלאזטע, פארלאזטע...

עבודה זרה שנתייחדו עליה בשעת שלום vs. בשעת מלחמה

איי, דא רעדט מען ווען עס איז נישט זיכער געווען אויף די עבודה זרה. איך זאג, איך זאג נאך, איך דערמאן זיך נאר אז עס איז... עס איז נישט קענען טראכטן, ער האט געהאט יעצט א שלעכטע מאל, און ער איז ברוגז אויף זיין עבודה זרה, באט ער האט פונאך שוין מבטל געווען. אה, אזוי ווי א מקלל ומגדף... מען גייט דערווייל פאראויס.

אקעי, **עבודה זרה שנתייחדו עליה בשעת שלום**. סא, אזוי, דארף דער... דער... אויף דעם, זענען מיר אז מ'גייט אינדערגאנג, מ'טרעפט עבודה זרה פארלאזט, א פארלאזטע... עבודה זרה ארויס? **מותרת בהנאה**. מותרת בהנאה בשעת שלום. מען שטייט אז די גוים האבן עס איבערגעלאזט מתוך רצון, מתוך בחירה. איז א מחלוקת געווען אז עס איז פשוט. אז ס'פשוט. ושירי בטלוהו... מיט דעם האבן זיי עס מבטל געווען, זיי האבן עס איבערגעלאזט.

אבער אפשר איז דאס א ראייה, און סתם האבן זיי אויך געטון עפעס א מעשה ביטול, רעדט מען דאך אזוי. גיי קוקסטו נאך גאנץ, איך ווייס נישט. יעס, עס

לכאורה. אה, די שטיקל וואס מען האט זיך געלייגט אין רוב רייסן, אבער די בוים אליינס האט ער נישט געווען מבטל געווען.

עבודה זרה של ישראל — אין לה ביטול לעולם

ומעשה של ישראל, אה, אויב די, אה, א גוי העלפט, ווייל מיט דעם האט ער געמאכט ביטול, א גוי קען מאכן ביטול. אבער אויב די אשרה איז אן אשרה פון א גוי, פון א איד, איז **בין לצורך**, **בין שלא לצורך**, **בין ניר**, **בין שפייה**, **אסורה לעולם**, **שעבודה זרה של ישראל אין לה ביטול לעולם**.

זייער גוט, אז אפילו ער נעמט אראפ א שטיקל, דאס שטיקל האט ער מבטל געווען אויף זיך, אבער ס'איז א אידישע עבודה זרה קען מען נישט מבטל זיין.

פון דא זעט מען די כח פון א איד, אפילו א איד'ס עבודה זרה ווערט נישט בטל, כל שכן א איד'ס דבר שבקדושה. שוין, כל חומר מידי טומאה ממידת טהרה.

מ'ווארפט שטיינער. אבער מ'נעמט עס און מ'מאכט עס אן אפגעזונדערטע זאך, איז בטל.

ביטול אשרה

וויאזוי איז מען מבטל אן אשרה? אה, אשרה איז דאך א בוים. איז די זעלבע וועג וויאזוי מ'צוברעכט אן עבודה זרה, אז מ'נעמט אראפ א שטיקל דערפון. האט ער אראפגעריסן א שטיקל, א צווייג, א בלעטל, אדער אראפגעריסן א יונק, א צווייג וואס איז יונק פון דעם בוים, **מנוטל ממנו מאכל לשאר בהמה**, ער האט אראפגענומען א שטעקן. **או שפאה שלא לצורך**, ער האט אפגעשיילט א שטיקל פון דעם בוים. **הרי זה בטילה**, אזעלכע זאכן איז מען מבטל עבודה זרה, ער האט אראפגעבראכן א שטיקל דערפון.

אבל שפאה לצורך, אויב האט ער אראפגעבראכן א שטיקל פאר די צורך פון דעם בוים, פאר די שיינקייט פון דעם בוים, איז בלייבט ווייטער **די אשרה אסור**, **והשפייה מותרת**, די שטיקל וואס מען האט אראפגעבראכן איז יא מותר, ווייל דאס איז שוין נישט, דאס האט אן יאוש ושינוי געווען